სახალხო გაზეთი

№ 1120 ხუთშაბათი, 20 თებერვალი 1914 წ. № 1120

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სიდამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ საჯაპრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ების განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიახნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის ოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა; დილის 9 საათიდან 3-მდე. სადამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მკირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად ძოლა-პარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. **ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის:** ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონი № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ., თვეში—75 კაპ.
ცალკე № ყველგან 5 კ., დამატებითი—7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წ.
ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერ.

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა 1914 წელსაც გაზეთს ექნება

სურათებიანი დამატება
(კვირაობით).

პრემიად 1914 წლის ხელის მომწერთ მიეცემათ **სამი წიგნი**

პირველი წიგნი: „ძველთმელი მწერლები", რომელშიაც დაბეჭდილი იქნება: 1) „უგვირგვინო მეფენი", ისტორ. დრამა 5-მოქ. სანდ. შანშიაშვილისა. 2) „მიმძრალი შარაგანდედი", ისტორ. რომანი ვ. ბარნოვისა და სხვ.

მეორე წიგნი: „უცხოეთის მწერლები", რომელშიაც დაიბეჭდება: „დონ-კარლოსი", ტრაგედია შილლერისა, თარგმანი გერმანულით სანდრო შანშიაშვილისა და სხვა ნაწარმოებნი უცხოეთის მწერლებისა.

მესამე წიგნი: „საშვეცნიერო კრებული", ორიგინალური და ნათარგმნი წერილები.

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. და 50 კ. ცალკე № შაურად. დამატებითნი 7 კაპ.

12 თ.	11 თ.	10 თ.	9 თ.	8 თ.	7 თ.	6 თ.	5 თ.	4 თ.	3 თ.	2 თ.	1 თ.
8. 50	8.	7. 50	6. 75	6	5. 25	4. 50	3. 75	3	2. 25	1. 50	75.

საზღვარ-გარეთ თვეში ზედ-მეტი 50 კაპ.

ადრესის გამოცვლა ტფილისის ტფილისის-გარეთ, ან ტფილისიდან გარეთისა ან გარეთისა ან ტფილისის გარეთისაზე **40 კ.**

ნაღაღენ შეტყობინებაში უფასოა.

სამი აგენტი უნდა გადაიხადოს კიდევ იმ ხელის მომწერმა, რომელსაც მეტს მიიღებს ფოსტით სამი საპრემიო წიგნი. ვინც რედაქციის კანტორაში მიიღებს პრემიას, იმას ეს ფული არ გადახდება.

წლიურ ხელის მოწერთ გაზეთის ფასი 8 მ. 50 კაპ. შეუძლიანთ გადახდიანთ ნაწილოგით მხოლოდ შემდეგ ვადებზე: უნდა იყოს გადახდილი: ხელის-მოწერისათანავე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თიბათვემდე 2 მ. და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 ენკენისთვემდე.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება ხდილ ოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და არა უმეტეს 1914 წლის გასულისა.

ხელის მოწერა მიიღება: 1) **„სახალხო გაზეთის" კანტორაში,** სასახლის ქუჩ., სარაჯიშვილის სახლი, ესავალი ეზოდან.

2) ქ. ზ. წ. კ. გამოვიც. გამგეობის წიგნის მაღაზიაში.

ფოსტით: Тифлисъ, газ. „Сахалхо Газети". П. Ящ. 190.

ახალი კლუბი

მამასახლისთა საბჭო აუწყებს კლუბის წევრთ, რომ

ნაკრძალა წლიურს საზოგადო კრებაზ

დანიშნულია კლუბის სადგომში შაბათს, 22 თებერვალს, საღამოს 8 საათზე. ეს კრება როგორც მეორედ დანიშნული კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს; განსახილველია შემდეგი საქმეები: 1) ანგარიში 1913 წლისა; 2) ხარჯთ-აღრიცხვა 1914 წლისთვის; 3) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა; 4) მიმდინარე საქმეები; 5) არჩევანი მამასახლისებისა და მათ კანდიდატთა; 6) არჩევანი სარევიზიო კომისიის წევრებისა და მათ კანდიდატებისა და 7) არჩევანი წევრთა და მუდმივ მოსიარულეთა. 1052.

დღეიდან ვაგზლის სამკურნალოში

(აფთიაქის გვერდზე, ვაგზლის ქუჩა, № 8. ტელეფონი 695)

მიიღებენ ავადმყოფებს 11 საათიდან 3 საათამდე.

ნათიშვილი—ვენერიული და კანის ავადმყოფ. 10—11 ს.
მინასოვი—ქირურგი, 11—12 საათამდე.
პაპოვი—ყურისა, ცხვირისა და ყელის ავადმყოფობანი 11—11½ საათამდე.
ციციშვილი—შინაგანი და ნერვების 11—12 საათამდე.
ეძ. ძალი იოსელიანი—ქალური ავადმყოფობანი, კვირაობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით 11—11½ ს.
სამხედრო ექ. ალდიაშვილი—შინაგანი და ბავშვების სნეულებ. 1—2 ს.
ფაშაკიძე—შინაგანი და ბავშვების სნეულებანი, საღამოს 6—7 საათამდე.

რჩევის საფასური—50 კაპ.

ნაბეჭდია „914". 1023

კვირას, 23 თებერვალს, შუადღის 12 საათზე „ახალი კლუბის" დარბაზში დანიშნულია **ქართულ სათავად-აზნაურო გიმნაზიასთან არსებულ უფასო სასადილოს წევრთა**

საზოგადო კრება

განსახილველია: 1) 1912—1913 წლ. ანგარიში გამგეობისა. 2) 1914 წლ. ხარჯთ-აღრიცხვა. 3) სარევიზიო კომისიის მოხსენება. 4) გამგეობის წევრთა არჩევა. 5) საზოგადოების წევრების მიღება.

საზოგადოების წევრებს წლიური ანგარიშის მიღება შეუძლიანთ წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგ. მაღაზიაში. 109

საგანგებო რეკლამის გულისათვის

სარატოვის სარფინკების მექარხნეთა

სავაჭრო სახლის „ე. ე. მაიერ"-ის

მაღაზიაში

ერევნის მოედანი, სასტუმრო „კავკაზ"-ის ქვეშ, ტელეფ. № 13—15.

ამ წლის 21 თებერვლიდან 1 მარტამდე დანიშნულია გაყიდვა მაღაზიაში მყიდ ყველა საქონლისა

საზღვაპრო იაფ ფასებში

ნამდვილ ღირებულებაზე 20 და 40 პროცენტის დაკლებით.

საჭიროა ყველამ შემოიაროს მაღაზიაში და თვითონ დარწმუნდეს ნამდვილ ფასებში.

1066 პატივისცემით **სავაჭრო სახლი „ე. ე. მაიერი".**

ახალი კლუბი

სასაბბათოს, 25 თებერვალს, საღამოს.

დრამატიულ მოყვარულთა ხელოვნების ჯგუფი, დაარსებული „ახალ კლუბთან", წარმოადგენენ 1) **„რომანტიკი"** როსტანისა, ლექსად გადმოთარგმნილი შჩეპკინა-კუპერნიკისა. 2) **ფიფი,** დრამატიულ ერტიდი ფილიპისა. 3) **რაინდი ინდუსტრიისა,** მინიატურა ავერჩენკოსი.

მონაწ. მიიღებენ: ქ-ნ ვერა ტიზენგაუზენისა, სკლიაროვისა, ბ-ნნი: ნ. ნ. ბეგთაბეგოვი, ნ. ს. ე. ბუტეხკო, ნ. გ. მაკაბერიანი, მ. ფ. ქორელი და სხ. ადგილ. ფასი პარტერში: პირველი რიგი 1 მ., 2 და 3—75 კ., 4, 5 და 6—50 კ., 7, 8, 9—30 კ. დანარჩენი 20 კ. ქანდარა ხელმისაწვდომია.

დასაწყ. სხ. 8-ნახ. ს. 1052

ექიმ ლ. ლ. გოცირიძის

სამკურნალო ქალ. გაქოში

მუდმივ საწოლებით:

სულით-ავადმყოფებისა; ავზნიანებისა და ლოთებისათვის.

ფასი მოსრიგებით.

ადრესი: Баку, магазинная, № 50. 1608

ქ. ბოკრში

ექიმი ვ. დ. ფინამძღვარიშვილი (დოკტორანტი).

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა და სამედიცინო ინსტიტუტის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა.

შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი. ავადმყოფთანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სპეციალურად. იღებს დილის 9—12 საათამ. გორის სამკურნალოში, დანარჩენ დროს სახლში. სამეფო ქუჩა ქალების გიმნაზიის პირ. 1571

ექიმი შ. ა. მიქელაძე 15 ივნისიდან მიიღებს **შინაგან და ბავშვთა** სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ. საათიდან 7 საათამდე ახალ ბინაზე—მიხაილოვის პროსპექტი № 117. ტელეფონი 816.

საბურთალოზე

მშვენიერ ალაგას

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაკრეებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ ოლდას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმჯობესია ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, **რომ თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვადა,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. წ. 122

ქუთაისში

კ. ოცხელისა და ამხ.

წიგნის მაღაზიის მიერ გამოიცემა

სამეცნიერო და სალიტერატურო კრებული

„ცხოვრება და მეცნიერება"

რომელშიაც მონაწილეობას იღებენ მხოლოდ უნივერსიტეტის თანამედროვე ძალები.

ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში ქ. შ. წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში და ქუთაისში ყველა წიგნის მაღაზიაში. კრებული დაიბეჭდება მშვენიერ ქაღალდზე და დასურათებული იქნება. წინასწარ ხელის მოწერით ეღირება 1 მანეთად. 1064

ქ. შ. წ.-კ. გამავრ. საზ. წიგნის მაღაზიაში იყიდება

ჩვენი მწერლობა

სუმბათაშვ. ღალატი, ტ. 1906. 1—25 კ.	
ტარუაშვილი. თხები ტ ცხვრები, იგავი, ტ. 1913.	15 „
„ მამა-შვილი, ანუ გაუბედურებულნი, დრ. 3 მ. ტ. 1908.	15 „
„ მტარვლის ბედი, დრ. 1 მოქ. ტ. 1910.	10 „
ფურცელაძე ან. ასული ისრაილისა, ტ. 1900.	30 „
მაცი ხვიტია, ტ. 1911, მისივე,	50 „
ქიტესა ტ. 1890.	15 „
ბრძოლა საქ. მოსპ. და საქარ. შესაერთებლად, ტ. 1912. 1 მ.	
ფრონელი ა. მთიულეთი, 1804, ტფ. 1806 წ.	40 „
ამბორ. კახეთ. (1812), ისტ. ამბები, ტ. 1907,	60 „
მთის არწივი შამილი, ისტორ. ამბავი, ტ. 1914. მისივე,	25 „
ქილილა და დამანა, ტ. 1886.	1— „
ქვარიანი ს. სუმბული, ლექსები. ყვ. 1901.	25 „
ვიზიტი (ეტიუდები), 1903.	10 „
ქებათა-ქება ტ სულემატ. ტ. 1909.	10 „
ყაზბეგი ალ. თხზ. ტ. 1905.	3—50 „
ელისო, ქუთ. 1909.	10 „
ყარამანიანი. 16 კარ. თითო კარი	40 „
ყიფიანი ვ., სამეგრ. მთავ. ლევანი, ისტ. დრამა 5 მოქ.	40 „
ყიფიანი სვ. წვრ: მოთხრ. 1911.	60 „
მიუკაშვ. გამხმარი ფოთ. 1911.	20 „
„ მეგობრ. დრ. 4მ. ტ. 1911.	30 „
მიღებულია ახალი წიგნები:	
თაყაიშვ. ე. საისტ. მასალ. 1913.	25 „
ხუნდაძე ს. ქართ. ლიტერ. სახელმძღვანელო, ქუთ. 1914.	15 „
ევდოშვ. საყმაწ. მოთხრ. 1914.	10 „

ადრესი: Тифлисъ. Книжный магазинъ О-ва распр. грам. гр. нас.

ცნობა:

ამით ვაუწყებ პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ამ წლის 1 იანვრიდან **შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში № 20, 21,**

გავხსენი

ბითუმად და წვრილ-წვრილად სავაჭრო მაღაზია:

მაუდნულისა, შალეულისა, აბრეშუმეულისა, ტილოსი და გამგის ძსოვილებისა მოსკოვისა და საზღვარ-გარეთის ქარხნებისა

სრულის პატივისცემით ს. მ. **კირაკოზოვისა** და **მ. გ. ოგანოვის** მაუდეულის განყოფილების გამგედ ნამყოფი

ილია დავითის ძე მამულაშვილი

(იგივე **მამულოვი**).

1067

ელექტრონის, რენტგენის სინათლის

სამკურნალო

საწოლი ოთახებით

მიხეილ გედევანიშვილისა

ნევრებით ავადმყოფთა მიღება ყოველ დღე, კვირის გარდა, დილის 12—2 საათ., საღამოთი 6—8 საათ. ვერა, ყორღანოყის ქ. № 20, ტელეფ. 791. 1468

სამკურნალო

სპეციალისტ-სამხედრო ეძიებებისა

გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის. ვანქ. დიდ ქ.-ზე, № 3, ალექსანდ.ბაღ. მახლობლად ტელეფონი № 481.

ავადმყოფთა მიღება დილის 10 საათიდან საღამოს 5 ს.-დე.

ახვლედიანი. შინაგანი სნეულ. ბავშვებისა, ყოვ.-დღე 2—3 ს.

ბელანუე. ბავშვ. შინაგ., ავადმ., ყ.-დღ., 10—11½ ს.

ბოლოვსკი. ბავშვ. შინაგ. ავადმ., ოთხშაბ., ოთხშაბ., და პარასკ. 4—5 ს.

ერმოლაევი—შინაგანი ბავშვებ. ყ.-დღე 1—2 ს.

ვორობიოვი—ბავშვ. შინაგანი სნეულებისა. სამშაბ., ხუთშაბ., შაბ. და კვირ. 4—5 ს.

ვნუკოვი—ქირურგ. ავადმყ, ყოველ-დღე 11—12 ს.

შამაში, სადოსტაქრო; ყ.-დღ., 1—3 ს.

ახმახოვი—ყურ., ყელ. და ცხვირ. ავად. ყ.-დღე 1—3 ს.

რუდენკო. შინაგანი ავადმყ. ხუთშ. და კვირ. 3—4 ს.

ჩუდნოვსკი—ძარღვ., სულ., ავადმ., ელექტრო-ტერაპია, ყოვ.-დღე გარდა კვირისა, 11½—12½ საათ.

თეორაძე. სიფ., ვენერიული და კანის სნეულ. ყოვ.-დღე 1—3 ს.

ზხიტარიანი. ვენერიულ, კანისა და საშარდე სნეულ. ყოვ.-დღე 4—5 საათ.

ნოვიცკი. ბებია-ქალი, ყოვ.-დღე 1—2 ს.

კალამკარიანი. ბებია, ქალურის სნეულ. ყ.-დღ. 12—1 საათ.

ეკ. ეალ. ითხელიანი. ქალური სნეულ ოთხშ., ოთხშ., პარასკ., და კვირ. 11—12 ს.

ბენანცი—თვალისა ოთხშ., ოთხშ., და პარასკ. 4—5 ს.

ხოდნევი—თვალ. ექ. სამშ, ხუთშ., შაბ. და კვ., 4—5 ს.

ბაგდოევი—კბილ. ყ.-დღე 3—5 ს.

საათვალების არჩევა.

კონსულტაცია, ოპერაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ჰიპნოზი, ანალიზი, ძიებებიდა მოსამსახურეთა გასინჯვა. „Wasserman"-ის რეაქციით სიფილისიან სისხლის გამოკვლევა. 1070.

ეძიებთა საზოგადოების

სამკურნალო

მუდმივ საწოლებით.

(მიხეილის შესახვევი № 49 და რეუტოვის ქუჩის შესახვევი № 2.

ტელეფ. № 1026.

ავადმყოფების მიღება:

აგაჯანოვი ვიხეილ — საშარდე, სიფილის. და კანის სნეულ. 11—12 ს.

ეგიაზარიანი ი. ნ.—შინაგ., ნერვ. და სულის სნეულ., ელექტროტერაპია, 11—12 ს.-დე.

ელჩიევი ვ. რ.—ყურ., ცხვირ. და ყელისა, 12—1 ს.

ელჩიევი ლ. რ.—ქალის სნეულ. და ბებიობია. 12—1 ს.

კიმოკინი ვ. პ.—სადოსტაქრო სნეულებანი 11—12 ს.

მაგაკიანი ვ. ნ.—შინაგანი და ბავშვებ., სნეულ., სპეციალურად კუჭისა და ნაწლავ., 1-ნახ.—12-ნახევარ ს.

სამკურნალოში ჰწამლობენ ელექტრონით, მასაჟი, მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გაძოკვლევანი, ყვავილის აცრა, ძიების გასინჯვა. რენტგენის ფასი 1 მან., ოპერაცია, კონსულტაცია, მორიგეებით. სტაციონალური (სავადმყოფო) განყოფილება საერთო პალატის გან შესდგება.

შეშხაპუნება „914", „606". 1040

ექიმი **ბ. ნ. ფაბაკიანი** **გადავიდა** ახალ ბინაზე, სოლოლაკში, ბებუთოვის ქ. № 38.

შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი, სპეციალურად კუჭისა და ნაწლავების ავადმყოფობანი. **ელექტროტერაპია** იღებს დილის 10—11 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ტელეფ. № 388. 1053

ბერლინის უნივერსიტეტის ვედიცინის დოქტორი

გ. გ. მეგრაგიანცი

იღებს შინაგან სნეულებათა ავადმყოფებს. სწამლობს ფილტვებისა—ბრონქი და გულის სნეულებათ. სპეციფიურად ბრონქისათვის შეფარდებული წამლობა, ხელოვნურ. პნევმოთორ. განათება, ფილტვებისა და გულისა ფოტოგრაფიულად გადაღება და აგრეთვე ელვისებურ რენტგენის სხივებით გადაღება სხეულის სხვა ნაწილებისაც. ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამ. 5—7 საათამდე, კვირაობით დილ. 9—12 ს.-დე. **ღარიბების** წამლობა დილ. 9—10 ს.-დე **უფასოდ.** ბებუთოვის ქ. 23. ტელეფ. 7—92. 1516

ექიმი **ვ. ვ. ეულეელიშვილი** მიიღებს ავადმყოფებს დილის 9—11½ საათამდე. დიდი მთავარის ქუჩა № 67.

ექიმი **ი. ი. ბერიშვილი** სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** ტ კანის ავადმყ.: **ვასერმანის** რეაქციით იკეთ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. ელისაბედის ქ., № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოსტო განყოფ. პირდაპირ. 102

ექიმი ნ. ნ. ჯავახიშვილი **ორდინატორად ნამყოფი კიევის ნერვების კლინიკაში.**

იღებს ნერვებით ავადმყოფებს საღ. 6—7 ს.-მდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 12. **ექვე გამართულია ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი.** 737.

ექიმი **კაბლე არდაზიანი** შინაგანი და ბავშვების სნეულობა. ავადმყოფებს მიიღებს დღის 12—2 ს. საღამოს 5—7 ს. ალექსანდრეს ქუჩა, № 3. 1022

ექიმი **ა. ნ. ლიასამიძე** კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. 8—9 საათ. კვირ. ავად. არ იღებს. მოსკოვის ქ. № 3, სახ. გაბაშვილისა.

ქართული პრესა

ქართველ პოლიტიკურ გადასახლებულთა მდგომარეობა ისეთია, რომ, მართლაც, სერიოზული ყურადღება უნდა მიექცეს. სამშობლო ქვეყანას მოწყვეტილნი, მოკლებულნი სულიერ საზრდოს, ისინი ერთი ასად მეტს ტანჯვას განიცდიან. „სიმართლის ხმა"-ს ამ გარემოებისთვის მიუქცევია ყურადღება და გადასახლებულ მუშებში ერთი დიდი ბოროტება აღმოუჩენია.

„საქმე იქამდის მისულა,—სწერს „სიმართლის ხმა",—რომ ამხანაგებისთვის სულ ერთია: „სიმართლის ხმა" თუ „ერი", „ფიქრი" თუ „სახალხო გაზეთი".

დიდი უბედურებაა, ლაპარაკი არ უნდა! როგორ გაბედეს და როგორ წაიკითხეს გადასახლებულებმა „სახალხო გაზეთი", ან სხვა რომელიმე გაზეთი! ჭკუასაც ასწავლიან:

„საჭიროა უპირველესად „სიმართლის ხმისა" და „ფიქრი"-ს კითხვა",

დასძენს ქუთათური გაზეთი. დასამტკიცებლად იმისა, რომ სხვა მიმართულების გაზეთების კითხვა მავნებელია, „სიმართლის ხმა" სწერს:

„დღეს კი, როდესაც ფედერალისტების ბანაკი შავრაზმელებისაგან არ განსხვავდება (გელოვანი-გეგეჭკორის სასამართლომაც აკი ეს დაამტკიცა, განა? მეპრ.) და ზიზღით იხსენიებს 1905 წელს, როდესაც ხალხმა თავისუფლად ამოისუნთქა (სწერეთ, ენას ძვალი არა აქვს!), როცა ფედერალისტთა წარმომადგენელი სათათბიროში ბ. გელოვანი მხარს უჭერს აზნაურობას ხიზნების წინააღმდეგ (ტყუილების გუდა ჯერ არ აივსო?) ჩვენ ვითომდა (ოღონდაც!) ხალხის ინტერესების დამცველნი და მასთან ერთად წამებულნი, შეშის ნაფოტებს დავმსგავსებივართ (ეს შმარიტად, „სიმართლის ხმის" პუბლიცისტები შეშის ნაფოტები არიან) და ჩვენი ტკივილებისა არა გვესმის რა".

ქუთათურ გაზეთს ვერ გაუგია, რითი აიხსნება, რომ შორეულ ქვეყანაში გადავარდნილი, სამშობლოს მზის სითბოს მოკლებული პოლიტიკური გადასახლებულები რატომ აღარ ეტანებიან ისეთს გაზეთებს, რანაირიცაა „სიმართლის ხმა" და „ფიქრი". ჩვენ აგიხსნით. იმიტომ, რომ ერთთავად ტყუილებითა ჰბერავთ თქვენ მკითხველებს და შორეულ ქვეყანაში კი მათ ჰსურთ სიმართლე და ეეშმარიტება გაიგონ, სამშობლო ქვეყნის ავსა და კარგს ობიექტიურად გაეცვნენ. ისეთი ცნობები თუ მიაწოდეთ, რანაირსაც ეხლა აწვდით, განა შეგნებული ადამიანი თქვენს გაზეთებს ხელში აიღებს?

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

რუსული გაზეთები ბევრს ლაპარაკობენ სამინისტროს გაერთიანებისა და გორემიკინის მომავალ დეკლარაციის შესახებ. ბევრს ლაპარაკობენ, მაგრამ იმედით კი არავინ შეჰყურებს ვითომდა განახლებული სამინისტროს ფაცი-ფუცს, იდუმალებით მოცულს სხდომებს და „რეფორმების" დაპირებას. თუ ვისმე რამე სჯერა გაერთიანებული მთავრობის, ისევ მემარჯვენეებს და ნაციონალისტებს, მაგრამ ესენი სხვანაირ, თავისებურს იმედებს ამყარებენ მთავრობაზე, სხვა „რეფორმებს" გამოელიან. მაგალითად გაზეთი „ზემშჩინა" ჰფიქრობს, რომ შეთანხმებულმა მინისტრებმა ერთხმად უნდა გასცენ პასუხი მტერს, როცა პრესა ან სახელმწიფო სათათბირო შეურაცხყოფას აყენებს რომელსამე მინისტრს. გაზეთი სწერს:

„საკმარისია გავიხსენოთ, თუ რამდენი დამცირება შეხვდა სახალხო განათლების მინისტრს კასოს, რათა შევიგნოთ, რამდენად საზარალოა და მავნებელი მინისტრებს შორის უთანხმოება... განა შეიძლება რაიმე დისციპლინა, როცა სახელმწიფო სათათბიროს კათედრიდან დასცინიან და შეურაცხყოფენ უმაღლესის ნდობით აღჭურვილ ადამიანებს, რომელთაც აბარიათ მთელი უწყების საქმეები"? აი, თურმე, რისთვის ყოფილა საჭირო კოკოვცევის გადაყენება, გორემიკინის მოწვევა და მინისტრების შეთანხმებული სოლიდარული მუშაობა! ჩვენ, უბრალო მომაკვდავებს, გვეგონა, რომ კასოს ადგილი დიდიხანია სხვაგან იყო და არა სამინისტროში. „ზემშჩინა" კი გვარწმუნებს, რომ ყველა მინისტრის და მათი პრემიერის დანიშნულება ის ყოფილა, რომ კასო დაიცვან, კასოს გამოიქომაგონ. თურმე სახელმწიფოს რეფორმებიც მიტომ ყოფილა საჭირო, რომ კასომ უფრო თამამად და გაბედულად განაგრძოს თავისი საგმირო პედაგოგიური და არა პედაგოგიური მოღვაწეობა—გაანადგუროს უნივერსიტეტები, ძირიანად აღმოფხვრას თავისუფალი სული რუსეთის სასწავლებლებში და არა ერთი და ორი მოსწავლე გაისტუმროს სხვა ქვეყანად...

ნაციონალისტების გაზეთი „გოლოს რუსი" კი უკვე დაკმაყოფილებულია მთავრობით. ნაციონალისტებისთვის საკმაოა გაზეთებში დაბეჭდილი ბუნდოვანი ხმები, რომ სამინისტრო ვაერთიანდაო. ნაციონალისტების გაზეთი სწერს: მინისტრებმა თავისი საქმე გააკეთეს, ეხლა

„ჯერი ხალხის წარმომადგენლებსა და რუსის საზოგადოებაზე მიდგა. ხალხის წარმომადგენლებმა უნდა უკუაგდონ ურწმუნოება და მისცენ შინაარსი 17 ოქტომბრის მანიფესტის ფორმებს."

ერთის სიტყვით, თუ ნაციონალისტებს დავუჯერებთ, სათათბიროს წევრებმა გულში უნდა ჩაიკრან გორემიკინი და მისი ამხანაგები და ხელი მოაწერონ ყოველს მათ წინადადებას, რასაკვირველია, კასოსაც ფარად უნდა ამოუდგნენ.

და მაშინ, უეჭველია, რეფორმები მალე განხორციელდება და რუსეთი დაადგება აყვავებისა და ძლიერების გზას. ვაშა ნაციონალისტების პოლიტიკურს გამჭრიახობას! ნუ თუ სტოლიპინის შვილების ამას წინად მომხდარმა კრებამ მეტი ვერა მოისაზრა რა?

საზღვარგარეთ სათათბირო

(დეპეშათა პეტერბურგ. სააგენტო).

18 თებერვლის სხდომა.

როძიანკო თავმჯდომარეობს. განსახილველია სათათბიროს სასამართლოს რეფორმათა კომისიის მოხსენება სენატის რეფორმის კანონპროექტის თაობაზე. მინისტრთა ლოჟაში ზის იუსტიციის მინისტრი.

მოხსენებელი გრ. ბენიგსენი სათათბიროს მოუთხრობს სენატის მოქმედების ისტორიას, მის დაარსებიდან დღიდგან დღევანდლამდე სენატის კომპეტენციათა განვითარებას; მოხსენებელმა აღნიშნა, რომ სენატის რეფორმა აუცილებელია, მაგრამ მინისტრსაც და სათათბიროს კომისიასაც სენატის სრული რეფორმის მოხდეხა ნაადრევად მიაჩნიათ, რადგანაც ჯერ არ არის განხორციელებული დაბალ ორგანოთა რეფორმები. კომისია წინადადებას აძლევს სათათბიროს, მიიღოს კანონ-პროექტი, რომლის ძირითადი დებულებანი შემდეგია: სენატორები ინიშნებიან პირდაპირ მეფის მიერ, მაგრამ სენატორების კანდიდატთა წამოყენების უფლება ეძლევათ არა მარტო მინისტრებს, არამედ სენატის დეპარტამენტსაც; სენატორებად ის პირნი დაინიშნებიან, ვისაც უმაღლესი სწავლა აქვს მიღებული; ამასთანავე კომისიამ სურვილი გამოსთქვა სენატის სამოსამართლო დეპარტამენტში სენატორებად დაინიშნენ იურიდიულად განათლებული პირნი. რათა სენატორების დამოუკიდებლობა უზრუნველყოფილი იყოს, კომისიას საჭიროდ მიაჩნია დაწესდეს სენატორების უცვლელობა; სენატორების დათხოვნა ან ერთი დეპარტამენტიდან მეორეში გადასვლა შეიძლება მხოლოდ მათი საკუთარი შუამდგომლობით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როგორიც არის ავადმყოფობა, სამართალში მიცემა და სხვა. სენატის გადაწყვეტილებათა შეურყევლობის დასაცავად უნდა დაწესდეს დეპარტამენტთა განსაზღვრული შტატები. დეპარტამენტებში საქმეები სწყდება ხმის უბრალო უმრავლესობით. დეპარტამენტთა დადგენილების განსაჩივრება უმაღლეს ინსტანციებში არ შეიძლება; უნდა დაწესდეს საზოგადო სხდომები; სენატში მინისტრებს აქვთ მხოლოდ სათათბირო ხმა; სენატის საზოგადო კრება ვერ გადასწყვეტს რაიმე განსაზღვრულ საკითხს; მას აქვს მხოლოდ ის მნიშვნელობა, რომ იგი თავისით გამოჰხატავს სენატის მთლიანობის ორგანოს; სენატის საერთო კრება იკრიბება მხოლოდ არა ჩვეულებრივ შეთხვევებში. საფინანსო საქმეთა გასარჩევად არსდება მესამე ცალკე დეპარტამენტი; მარტივდება საქმის წარმოება და სხვა. მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი 1904 წ. 12 დეკემბრის უმაღლეს უქაზის განსახორციელებლად; ჯერ კიდევ დიდხანს დაგვჭირდება ლოდინი, რომ ხალხმა დაივიწყოს ანდაზა: „კანონს ათასი ნახვრეტი აქვსო". მიუხედავად ამისა ამ მხრივ კანონ-პროექტს დიდი მნიშვნელობა აქვს; იგი პირველი ნაბიჯია რუსეთში კანონიერების დასამყარებლად (ცენტრში ტაში).

გოდნევი კითხულობს საბიუჯეტო კომისიის მოხსენებას ამ კანონ-პროექტის შესახებ და იცავს შესწორებას, რომელნიც საბიუჯეტო კომისიამ შეიტანა.

იუსტიციის მინისტრი. წინად სენატი მონაწილეობას იღებდა სახელმწიფოებრივ მართვა-გამგეობაში, ორჯერ საკანონმდებლო მოვალეობასაც კი ასრულებდა. შემდეგ სენატი გადაინაცვლა და გადაიქცა იმ დაწესებულებად, რომელიც თვალყურს ადევნებს სახელმწიფოებრივ ცხოვრების კანონიერებას. ჩვენში კანონიერების დასაწყისმა უფრო ადრე წამოჰყო თავი და განსხვავებულის სახით, ვიდრე დასავლეთ ევროპაში: იქ ეს დაწესებულება იყო შედეგი ბრძოლისა უმაღლეს ძალის შესაზღუდავად, ჩვენში კი—განხორციელება თვითმპყრობელის თავისუფალ სურვილისა. ჩვენი სენატი შვეიციიდან კი არ არის ნასესხები, როგორც ამას ზოგიერთნი ამტკიცებენ, არამედ იგი ჩვენი ცხოვრების თავისებური მოვლენაა, რომელიც შეიქმნა ბოიართა და მინისტრთა საბჭოსაგან. არც ერთ ქვეყანას, არც ერთ მხარეს არა აქვს სენატისებური დაწესებულება, რომელიც სასამართლოსა და ადმინისტრაციის მოქმედებას ზედამხედველობას უწევდეს. რა გზა უნდა ავირჩიოთ სენატის რეფორმებისთვის? პასუხი სხვა და სხვანაირია შესაძლებელი. ვისაც სწამს მყვირალა ფორმულები, ცარიელი სიტყვები, ნასესხები ევროპის ფრაზეოლოგიიდან, სწორედ ისე, როგორც უხეირო მოწაფე ეგზამენის დროს თვის მეზობელ მოწაფისაგან იპარავს ნაწერს, მათთვის სენატი საჭიროა, როგორც მთავრობისაგან განცალკევებული დაწესებულება, როგორც სახელმწიფო სახელმწიფოში; რასაკვირველია, ამის შემდეგ ადვილია მათთვის განავითარონ ძირითადი ლოზუნგი, უცხოელებისაგან ნასესხები, რომელიც 1906 წელს ისმოდა: „დაემორჩილოს აღმასრულებელი ძალა საკანონმდებლო ძალასო!" (ხმაურობა მარცხნივ. ხმები: „სიმართლეა"). აქ ლოზუნგის მიმდევართ თავი არც კი შეუწუხებიათ გამოერკვიათ, თუ რა არის ეს აღმასრულებელი ძალა; ასეთი ძალა, როგორც დამოუკიდებელი რამ, სრულიადაც არ არსებობს. თუ ამით ისინი ჰგულისხმობენ მართვა-გამგეობის მთავრობას, ისინი ღრმად სცდებიან, რადგანაც აღმასრულებელი მთავრობის დანიშნულება მარტო კანონის განხორციელებით არ განისაზღვრება. ეს ლოზუნგი დასაბარებას უმზადებს კანონიერებას, რადგანაც ფაქტიურად ძალას უგდებს ხელში სახალხო წარმომადგენლობის დროებითი, გარდამავალ უმრავლესობას. (ხმები: „ვაშა! მართალია!"). ეს ლოზუნგი რომ განხორციელდეს საზოგადოება იბატონებს სახელმწიფოს მოქმედებაზე, უმცროს უფროსი დაემორჩილება. რათა სენატი მთავრობისათვის დაეშორებინათ, მოიწადინეს სენატი არჩეული ყოფილიყოს, ან შეეკოთხოთ იგი თვით სენატისავე არჩეულ სენატორებით. ამით ჰსურთ დაამცირონ სენატორების დანიშნულება; ასეთი მკურნალობა თვით სნეულებაზე უარესია. სენატის განვითარება სიცოცხლისკენ უნდა იყოს მიმართული და არა დასამარებისაკენ. მთავრობა ამ გზაზე ვერ შესდგება. ჩვენ მოწიწებით და წმინდათ უნდა დავიცვათ ის დებულებანი, რომელზედაც სენატი აღმოცენდა: სენატი უნდა დაემორჩილოს თვითმპყრობელ მეფეს. (ხმები ძარჯვნივ: „ვაშა" ტაში). სენატის შემადგენლობა უნდა შეივსოს სენატორების მეფის მიერ დანიშვნით; სენატი უმაღლესი მეთვალყურე უნდა იყოს სასამართლოსი და ადმინისტრაციის მოქმედებისა; სენატს უნდა მიეცეს უფლება შემოქმედებითი მუშაობისა.

აი ამ მხრივ არის სასურველი სენატის რეფორმის მოხდენა; ამასთანავე ერთად უნდა ვცდილობდეთ შეუფარდოთ სენატის მოქმედება თანამედროვე უფლებრივ წესწყობილების პირობებს.

ალექსანდრე მეორის რეფორმებით სენატს ახალი გზა გაეხსნა კანონების განმარტვისა და მის დედა-აზრის დაცვისათვის. შეიქმნა ორმაგი წესი საქმეების გარჩევის ძველ დეპარტამენტებში და ახალ საკასაციო განყოფილებაში. სენატის რეფორმებისთვის პირველ ყოვლისა საჭიროა ერთ დაწესებულებად შეერთდეს სენატის საკასაციო დეპარტამენტები და ძველ დეპარტამენტები. სენატის დანაწილება მმართველად და სამოსამართლოდ გაადვილებს შუღლს საადმინისტრაციო და სამოსამართლო უწყების შორის; ამით სენატის ავტორიტეტს ძირი გამოეთხრება. საჭიროა ამ ორი ნაწილის შორის კავშირი დაიცვას, კავშირი არა მარტო გარეგნული, არამედ შინაგანი; მტკიცე. ამასთანავე ერთად თვით სენატის შემადგენლობაშიც მთლიანობა უნდა იყოს დაცული. სენატის ძველ წყობილების დეპარტამენტს უნდა მიეცეს ფართო უფლება კანონების ახსნა-განმარტებისათვის. ეს უმთავრესად საჭიროა მართვა-გამგეობისათვის, რომლის მოქმედებაც განუწყვეტელია შემოქმედებითია, რომელიც მუდამ არ მისდევს ფეხ-და-ფეხ კანონმდებლობას, არამედ ხშირად გაუსწრობს კიდეც ხოლმე. ამისათვის საჭიროა ისეთი დაწესებულება, რომელიც კანონის დედა-გულს გადაუხსნის მმართველთ, შეავსებს კანონის ნაკლებსა. ასეთ დაწესებულებად უნდა იყოს სენატი, ეს მით უფრო საჭიროა დღეს, ჩვენ ახალ საკანონმდებლო დაწესებულებათა მოქმედების დროს, რაიც გაინცდის ფრაქციებისა და ჯგუფების გავლენას: მრავალ კანონს, რომელიც სათათბიროსა და საბჭოში არის განვლილი, კომპრომისის ხასიათი აქვს, წართმეული აქვს კანონის მთლიანობა. საჭიროა ისეთი დაწესებულება, რომელიც კანონს ამ მთლიანობასა და აზრიანობას დაუბრუნებს. მინისტრი ამტკიცებს, რომ კანონის პირდაპირი განმარტვა დღეს უვარგისად არის ცნობილი და შემოღებულია მისი თავისუფალი ახსნა-განმარტება. (სიცილი და ხმაურება მარცხნივ). მინისტრი ამბობს: სიცილითა და ხმაურებით ვერ დაარღვევთ მეცნიერების მიერ აღმოჩენილ ჭეშმარიტებას. (ტაში მარჯვნივ).

ძირითადმა კანონებმა მიანიჭეს სენატს უფლება კანონთა დაცვისა. მინისტრმა იმედი გამოსთქვა, რომ სათათბირო არ წაართმევს სენატს იმ უმაღლესს დანიშნულებას, რასაც იგი დღეს ასრულებსო (ტაში მარჯვნივ).

მაკლაკოვი. განზრახული გაუმჯობესება სენატის რეფორმას ვერ შეჰქმნის და საუბედუროდ, ვერ დაუბრუნებს მას წარმტაცველობას. რვა წლის პოლიტიკურმა ცხოვრებამ გვასწავლა და ჩაგვაგონა, რომ საკანონმდებლო მუშაობა პანაკეია არ არის, რომ მის გარდა საჭიროა პირველ ყოვლისა მთავრობის კეთილი სურვილი და ნება.

ვიდრე ეს კეთილი ნება არ არის, ვიდრე არ სუფევს თანხმობა და თანამოაზროვნება, ყოველივე ცდა სათათბიროსი იკანონმდებლობოს მთავრობის სურვილის წინააღმდეგ—მხოლოდ თამაშობა იქნება. როდესაც მინისტრი ვერა ჰხედავს თანამედროვე სენატის ცუდ მხარეებს, როდესაც წარსულის გადიდებასა და გამშვენიერებას სცდილობს, როდესაც ამტკიცებს, რომ ევროპამ ზურგი შეაქცია კონსტიტუციონურ აზრებს, თქვენ დარწმუნებული უნდა ბრძანდებოდეთ, რომ ეს ხალხი, ვინც მთავრობას სათავეში უდგა, ვერ შესძლებს სახელმწიფოს განახლებას, გარდაქმნას კონსტიტუციის დებულებებზე. (ტაში მარცხნივ. მარჯვნივ ხმაურობა). არსებობს ორი ძალა, რომლის შეთანხმებაც აუცილებელია; ეს არის მთავრობა და საკანონმდებლო დაწესებულება. ამის მაგივრად მინისტრი დაგვიანებულ პოლემიკას უბრუნდება და სცდილობს დაარღვიოს ლოზუნგი: „აღმასრულებელი ძალა ემორჩილოს საკანონმდებლო ძალასო", მინისტრი ამ ფრაზას უპასუხებს": „ღმერთმა გვიფაროს ამ მორჩილებისაგან, რადგანაც ეს იქნებოდა მორჩილება სათათბიროს ფრაქციათა შემოხვევითი გადაწყვეტილებისაო". მაგრამ მინისტრს ავიწყდება, რომ საკანონმდებლო პალატა არ არის საკანონმდებლო ძალა; უკანასკნელი არის ორი პალატის ქვორუმი ხელმწიფის მიერ დამტკიცებული, (ხანგრძლივი ტაში მარცხნივ და ცენტრში). ჩვენ არ ვითხოვთ, რომ მინისტრები თაყვანსა სცემდნენ საკანონმდებლო პალატის ქვორუმს, დადგენილებას, მაგრამ ჩვენა გვსურს ერთი რამ: როდესაც რაიმე კანონად იქცევა და როდესაც ამას უერთდება სურვილი მეფისა, მინისტრები, მის მიერ დანიშნულნი, დაემორჩილნენ ამ კანონს და ძირს არ უთხრიდნენ მეფის სურვილს კანონად გამოხატულს. (ხანგრძლივი ტაში მარცხნივ და ცენტრში ხმები: „მართალია!"). თუ ვილაპარაკებთ დამორჩილებაზე, მაგრამ საჭიროა შეთანხმება, ვიდრე ... ხალხი, რომელნიც ... განან სათავეში, სხვა და სხვა მხარეს იწევს, ჩვენ ადგილიდან ვერ დ... ვიძვრით. მხოლოდ მაშინ, როდ... საც ეს ხალხი შეიგნებს, რომ გა... ვალი არსაით არის, როდესაც ის... ნი შესცვლიან პოლიტიკას, შეიძლ... ება ყველაფერი მოგვარდეს და სენ... ტიც თვით სათანადო ადგილს და... ქერს. თუ მთავრობა პოლიტიკას ა... შესცვლის, ჩვენ დასასრულს უნდ... მოველოდინოთ; და ეს დასასრული... უფრო მალე მოვა, ვიდრე თქვ... გვონიათ (ხმა მარცხნივ: „მუქარა!")

იუსტიციის მინისტრი ამბობს, მა... ლაკოვის სიტყვას აზრად ჰქონდა... ზოგადო სულის მდგომარეობა ... ფრთოვანა და კანონ-პროექტის სულ... ბაასი უმნიშვნელოდ ჩ ეტარებ... (მარჯვნივ ტაშს უკრავენ). აქ ჩ... რუსეთის მთავრობის მოქმედებ... განსჯად არ შევკრებილვართ, აქ ... გავიგონეთ, მთავრობას თავისი მდგ... მარეობა არ ესმის და რუსეთი უ... სკრულისაკენ მიჰყავსო. და ამას უ... ტებდნენ მუქარას, თუ ეს გზა გ... რძელდა, ჩქარა დადგება დრო, რ... მელიც აგრძნობინებს მთავრ... ამასაო. როდესაც კანონმდებლობ... ძალაზე ლაპარაკობდენ იმ სახ... როგორც ეს ყველა კეთილ-გონ... ადამიანს ესმის, ცხადად ემჩნევოდ... რომ ყველას დაავიწყდა, რაც პ... ველს სათათბიროში მოხდა, სად... წამოაყენეს ფორმულა, რომლის ... ლითაც ძირითად კანონმდებლობ... მთლად ხალხის უფლება იყო ... რებული. (მარჯვნით ძახილი: ვა... და ამ სიტყვებს მიაქცევენ იუსტ... ციის მინისტრისადმი სასაყვედურო... გაკვირვებული უსმენს რა ამ სი... ყვებს, მინისტრს უნდა დაემორ... ლოს გრძნობას, რომელიც ცხ... ლივ იწვევს, ილაპარაკოს ამ სიტ... ვების წინააღმდეგ. მთელი ლაპარ... სენატის რეფორმის შესახებ გადა... ცა მხოლოდ მთავრობის ლანძღვ... ამ გვარი მსჯელობა საჭიროა მხ... ლოდ აუდიტორიის გრძნობათა ... წევად, ხოლო გონება ადამიანისა... გვარ ლოდიკას არ ეგუება. (მარ... ნივ ტაში, ძახილი: ვაშა!) არ ვი... —ათავებს მინისტრი,—როგორ წ... შემდეგი (... მსჯელობა?) თუ ი... ნიც ასევე შორს იქნებიან პრო... ტიდან, მაშინ სენატის გადასაკეთ... ლად ისინი არავითარ სარგებლ... არ მოიტანენ. ამ სხდომაზე ... იმისთვის კი არა ვართ მოწვ... ლი, რომ მსჯავრი დავსდოთ მ... რობას და იმ პირთა მოქმედ... რომლებიც რუსეთის სათავეში ... განან. თუ თქვენ ყოველი კან... პროექტის განხილვის დროს იმ ... ხვებს წამოაყენებთ, რომლებსაც ... ლა ამბობთ, და უფრო კი თუ ... ლაბირინტში ივლით, რომელ... მთავრობის სათავეში მდგარ პ... გულში კითხვა ეწოდება, მაშინ ... ნონმდებლობითი მოქმედება მ... პობა, და თქვენ თითონ შეგიძლ... განსაჯოთ, რაგვარი მოქმედება ... წყობა (ტაში მარჯვნივ, სტვენა ... ცხნივ).

ჩხენკელი აცხადებს, რომ ... პროექტის ცალკე მუხლებად ... შინჯვის წინააღმდეგ აძლევენ ... რადგანაც ისინი საზოგადოდ ... სენატის არსებობის წინააღმდ... არიან.

გროძიცკის მოჰყავს კანონ-პრ... ქტის ისტორია და უჩვენებს, ... სენატი ამ ჟამად ემსახურება პო... ტიკასა და მხარს უჭერს ადმ... ტრატორთა ძალმომრეობას. სენ... უნდა იყოს დამოუკიდებელი, ... ბათა გარეშე მდგომი დაწესებულ... კომისია შუა გზაზედ შეჩერდა. ... ტორი მხარს უჭერს პროგრ... ბის შესწორებას სენატის შემად... ლობის შევსებისა, ობერ-პროკ... რის როლისა და სენატორთა ... მივობის შესახებ.

ოზნობიშინი აცხადებს, რომ ... ციონალისტები მიესალმებიან კ... პროექტს სასამართლოს კომ... რედაქციაში, პროგრესისტებ... სხვა ფრაქციების შესწორებას ... ყოფით უცქერიან.

დიმშა უპასუხებს, რომ სენ... რეფორმა არა ნაკლებ მნიშვნ... ვანი აქტია, ვინემ აგრარული ... ფორმა, მაგრამ იმ შემთხვევაში ... სენატი დამოუკიდებელი ... რუსეთი, მეტადრე ამ განახლ... წეს-წყობილებაში, საჭიროებს ... ლეს ადმინისტრატიულ სასამ... მთავრობისაგან დამოუკიდებ... კანონ-პროექტი სენატს ... კიდებლობას არ ანიჭებს ... ლოდ განისაზღვრება მცირე ... შესწორებით მისს შინაურ ... ზაციაში. არც ერთს სახელმწ... უმაღლესი ადმინისტრატიული ... მართლო იუსტიციის მინისტრ...

დამოკიდებული არ არის. სენატის მინისტრთან დაქვემდებარება მხოლოდ ანაქრონიზმის მოვლენაა.

ჩერნოსვიტოვი პირველად მიმოიხილავს სენატის პრაქტიკის და ამტკიცებს, ამ ჟამად სენატი კანონების დამცველი არ არისო. სენატის რეფორმა აქ დაყენებული სახით სამართლოს წესდებასთან შეთანხმებული არ არის. ზოგიერთ შემთხვევებში კანონ-პროექტი კიდეც აფუძებს არსებულს მდგომარეობას.

14 ჩაწერილი ორატორიდგან ზოგიერთი არ მოვიდა, ზოგმა კი უარი სთქვა. საზოგადო მსჯელობა გამოცხადებულია გათავებულად. **მომხსენებელი გრაფი ბენიგსენი** დასკვნას უკეთებს მთელს მსჯელობას და ამბობს, მრავალმხრივ კრიტიკის მიუხედავად, როგორეც კანონ-პროექტს წილად ერგო, არცერთი ძირითადი საწინააღმდეგო პასუხი არ იყო, რის გამოც მომხსენებელი მოიწვევს სათათბიროს გადავიდეს იგი მუხლობრივ განხილვაზედ. მუხლობრივი განხილვა მიღებულია. შემდეგი სხდომა ხვალ.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **განსვენებული ნ. ბ. ღოლობერიძის** ნების აღმსრულებლებმა ექ. თაყაიშვილმა და ფ. გოგიჩაიშვილმა ქ. შ. წ.-კითხვის გამავრც. საზოგადოების გამგეობას ამ დღეებში წარუდგინეს ანგარიში განსვენებულისგან ნაანდერძევ ფულისა. გამგეობამ 18 თებერვალს ანგარიში განიხილა და დაამტკიცა.

✦ **მევენახეობა და მეღვინეობა.** ტფილისს დაბრუნდა გარე-კახეთიდან მევენახეობისა და მეღვინეობის ტფ. საგუბერნიო კომატეტის უფროსი ინსტრუქტორი ივ. იოსელიანი, რომელიც ხელმძღვანელობდა ვაზის მყნობის კურსებს. კურსები გამართული იყო ოთხს სოფელში: ხაშმსა, პატარძეულსა, ბერთუბახსა და საგარეჯოში. კურსები მოწყობილი იყო 23 იანვრიდან და გასტანა 10 თებერვლამდე. ამ ხნის განმავლობაში კურსები გაუვლია და ვაზის მყნობა შეუსწავლია 39 კაცს. ბ-ნ იოსელიანს კურსების მსმენელთათვის ვაზის მყნობის გარდა მევენახეობისა და მეღვინეობის თეორიული ცოდნაც მიუცია.

✦ **ქალაქი და „კრუჟოკ“-ი.** ქალაქის გამგეობამ, თანახმად ქალაქის საბჭოს დადგენილებისა, „კრუჟოკ“-ს აცნობა, რომ შიოევისეულ შენობას მოგცემთ მხოლოდ იმ პირობით, რომ იქ ცენტრალური გათბობის მოწყობის ნება მოგცეთ და ქირად გვაძლიოთ 21,200 მან. წელიწადში, ნაცვლად 17,900 მან.

✦ **სამეურნეო იარაღების შეძენა.** მარტყოფის მომხმარებელმა ამხანაგობამ ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების გამგეობას სთხოვა, გამოუწეროს საზღვარ-ყარეთიდან ამ ამხანაგობას შემდეგი საუკეთესო სისტემის სასოფლო-სამეურნეო იარაღები: 30 გუთანი № 4, საგარეჯოში გამოცდილი, 20 გუთანი № 5, 100 რკინის (ფოლადის) სამთითი, 30 ორთითი და 100 საშუალო ბარი.

✦ **უვარგისი სანოვაგე.** სავაჭრო-სამეურნეო ზედამხედველმა ე. ლომიძემ სალდათის ბაზარზე 12 ოკალი დაავადმყოფებული გოჭი და 200-დელაყე კკერცხი აღმოაჩინა. დამნაშავეს ოქმი შეუდგინა სამართალში მისაცემად.

✦ **საქალაქო არჩევნები.** გუშინ ქალაქის გამგეობამ გუბერნატორს დასამტკიცებლად წარუდგინა ქალაქის საბჭოს დადგენილება, რომლითაც გ. ა. ჯაბარი ვამგეობის წევრად იქმნა არჩეული.

✦ **„მოკლე სახელმძღვანელო ამერიკულ ვაზის გავრცელებისა კავკასიაში“** დემენტიევისა ი. ო. იოსელიანმა ქართულად სთარგმნა. ამ წიგნს მიწათ-მოქმედების დეპარტამენტი თვის ხარჯით ბეჭდავს ხალხში გასავრცელებლად.

✦ **ქალაქის დავალიანება.** ქალაქის საბჭოს სადეფიციტო კომისიის კრება 18 თებერვალს მოხდა დ. ვ. ბეზობრაზოვის თავმჯდომარეობით. კომისიამ გამოარკვია, რომ ქალაქის ვალი 1913 წ. 1 იანვრისთვის უდრიდა 2,156,993 მან. 1913 წლის ზარალი ჯერ ცნობაში არ არის მოყვანილი. კომისიამ, სხვათა შორის, დადგინა: 1) სთხოვოს ქალაქის გამგეობას, მოკლე ხანში წარმოუდგინოს ქალაქის მთელის ინვენტარის აღწერა, 2) ადიაროს შეცდომად ნაღდის ფულის სესხად აღება ქალაქის მოსამსახურეთა შემნახველ-გამსესხებელ კასიდან და საეკონომიო საზოგადოებისაგან, 3) მოსთხოვოს ქალაქის გამგეობას საბუთები ზოგიერთ ხარჯისა და 4) გამოსძებნოს ღონისძიება მომავალ წელს ზარალის ასაცდენად.

✦ **რედაქციამ მიიღო** ორი ახალი წიგნი. 1) ორი საერო თხზულება—(აბესალომ და ეთერის ლექსი—როსტომის ლექსი)—შეკრებილი დაწყობილი პეტრე მირიანაშვილისგან, წიგნი 48 გვერდიანია და ორ აბაზად ღირს. 2) შოთა რუსთაველი და მისი პოემა—სვიმონ ქვარიანისა, ს. გერსამიას გამოცემა. წიგნი 86 გვერდიანია და ექვს შაურად ღირს.

✦ სარწმუნო წყაროებიდან გადმოგვცეს, რომ **ხაშმის სამონასტრო სამრევლო სკოლა,** რომლის დაკეტვაც როგორც საზოგადოებაში ისე პრესაში უკმაყოფილება გამოიწვია, კვლავ გაიხსნება. მის შესანახ ხარჯს კისრულობს ტფილისის საეპარქიო სამოსწავლო საბჭო.

✦ რედაქციამ მიიღო ჟურნალ **„განათლების“** მეორე ნომერი, შემდეგის შინაარსით: სიმღერა მთის შვილი!—ვაჟა-ფშაველასი. კრიტიკული ეტიუდი (გაგრძელება)—იპ. ვართაგავა. ჰიგიენა. ჩვენი თვალთუხილავი მტერ-მოყვარენი ილ. ალხაზიანი. მემკვიდრეობის და აღზრდის გავლენა ადამიანის ბუნებაზე—ექ. ბადრიძე. თავ. გრ. ორბელიანი და რომანტიული მიმართულება ქართულს პოეზიაში—ილ. ფერაძე. ქართველი ქალის დანიშნულება („თემი“)—ივ. გომართელი. არითმეტიკა დასაწყისს სკოლაში (რუსულიდან შემოკლებით)—კატო ბაქრაძე. ნაგრძნობი—დ. თურდოსპირელი. მეუდაბნოე და საუნჯე—ლ. ძიძიგური. ლექსი—ი. მჭედლიშვილი. მზის ჰანგები—გ. ლეონიძე. წეროები (ტეტმაიერით) ვ. გორგაძე. შთაბეჭდილება—გულგატეხილი. *** ლექსი—ილია გოგია. ბაქოს სახალხო სკოლები—ვ. ობჩელი. კონსტანტინე დიმიტრის ძე ყიფიანი, სრულიად რუსეთის სახალხო მასწავლებელთა კრება—ფარი. ბიბლიოგრაფია. მელიტონ კელენჯერიძე გაბრიელ ეპისკოპოზი იმერეთისა ი. ფერაძე. ღია წერილი ბ. წაქაძეს—მ. ჩალსკი. ფურცელი კიევიდან—დ. თ., გურიის სახალხო მასწავლებლები უწინ ტ ეხლა—ქიამილ ეფენდი ალმასხანიძე. ახალი ამბები, ბათომის საჯარო გიმნაზია—ტრ. ინასარიძე. დასხვა.

საზოგადოებანი და კრებები

✦ **ქალაქის საბჭოს სასკოლო კომისიის** კრება დანიშნულია პარასკევს 21 თებერვლისთვის. კომისიამ, სხვათა შორის, უნდა საირჩიოს კუკიის ეართულ საქალაქო სკოლის გამგე.

სასწავლებლებში

✦ **სკოლის გადაკეთება.** საქართველოს საეპარქიო სასკოლო საბჭომ დადგინა, ზაშიანის (სიღნაღის მაზრა) ერთ-კლასიანი სამრევლო სკოლა ორ-კლასიანად გადაკეთოს.

✦ **ბერძნული სკოლა.** ტფილისში მცხოვრებმა ბერძნებმა შუამდგომლობა აღძრეს ქალაქის გამგეობის წინაშე, რათა ხარფუხში პუშკინის სახელობის საქალაქო სასწავლებელთან ბერძნული სკოლა დაარსოს. შუამდგომლობა განსახილველად გადაეცა ქალაქის სასკოლო კომისიას.

✦ **ახალი სკოლა.** ქ. შ. წ.-კითხვის გამავრც. საზოგადოების გამგეობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრეს, რათა ახალციხის მაზრაში ერთი ქართული სკოლა დაარსოს, რადგანაც ამ ხარეში ბევრია ქართველი მაჰმადიანი, რომელსაც სწავლის შეძენის წყურვილი აქვს. გამგეობას განზრახვა აქვს, ადგილობრივ გამოარკვიოს, რამდენად საჭიროა იქ სკოლის დაარსება და რომელს სოფელში.

რკინის გზებზე.

✦ **მატარებლის დამსხვრევა.** 19 თებერვალს, ღამის 11 საათზე როდესაც საფოსტო მატარებელი № 3, ორი ორთქმავლით სადგურ ალიკენტს (ბაკოს გზა) უახლოვდებოდა ორივ ორთქმავალი ლიანდაგიდან გადავარდა და თან გადიტანა საბარგო, საფოსტო და სამხედრო-სადა-

*) იხ. „სახ. გზ. № 1118.

ვნული სახელმწიფო ყოველთვის ეროვნულ დეზინფექციას და კონსოლიდაციას იწვევს.

ჩრდილოეთით იტალია მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში სავსე იყო ავსტრიელ მხედრებით, მოხელეებით და გენშეფტმახერებით. იტალიის პოლიტიკურმა გაერთიანებამ და განთავისუფლებამ მისი ეროვნული სხეული თითქმის სრულიად გაანთავისუფლა ამ ხორცმეტისაგან. დღეს იტალიაში უცხოელები ერთ პროცენტზე ნაკლებს შეადგენენ.

დღევანდელი საბერძნეთის ტერიტორია მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში სავსე იყო ოსმალოებით, რომელნიც სხვა და სხვა სახელმწიფო ან მილიტარულ ფუნქციას ასრულებდნენ, ან კიდევ ხალხს ჰყვლეფდნენ ყოველი ფუნქციის გარეშე. ეხლა იმ ფუნქციებს თვითონ ბერძნები ასრულებენ, ხოლო უცხო პარაზიტები გარეკილია სახელმწიფოს საზღვრებიდან. ამიტომ დღევანდელი თავისუფალი საბერძნეთი ბევრად უფრო ჰომოგენურია ეროვნულად ვიდრე ადრინდელი „ვილაეტები“. მეორე მხრივ ბერძნები, რომელნიც აქამდის უცხოეთში იყვნენ დარჩენილნი, ეხლა ბუნებრივად მიილტვიან იმ მიწა-წყლისაკენ, ახალგაზდა სამეფომ რომ დაიპყრო უკანასკნელი ომის დროს. ეს კი ერს ახალს ენერგიას და ზნეობრივს ძალას ჰმატებს.

საერთოდ, თანამედროვე ისტორიულ ეპოქას ეროვნულ სახელმწიფოთა დაარსება ახასიათებს. ეს მოვლენა კი თავის მხრივ ყოველთვის და ყოველგან ეროვნულ კონსოლიდაციას და პურიფიკაციას იწვევს. დღევანდელი საფრანგეთი, ინგლისი, იტალია, ესპანია და სხვ. წმინდა ეროვნული ორგანიზმებია. გერმანიაში 7%-დე უცხო ელემენტი არის, მაგრამ მათ ბორის ეარაელები თითქმის სრულიად გაგერმანელდნენ, პოლონელებს კი თავისი ტერიტორია უპირავთ და ამ ტერიტორიის გასაწმენდად მედგრად ბ ნაყოფიერად იბრძვიან. ეკვი არ არის, ამ მიზანს სავსებით მაშინ მიაღწევენ, როცა ეროვნულ-ტერიტორიალურ ავტონომიას მოიპოვებენ, ან დამოუკიდებელ სახელმწიფოს ადადგენენ.

თვით ევროპის კოლონიები და ახალშენებიც კი წმინდა ეროვნულ ტერიტორიალურ ერთეულებს წარმოადგენენ, უმეტეს შემთხვევაში. ავსტრალიის კონტინენტი ინგლისებითაა დასახლებული; ალჟირში, ტუნისში, ჰაროკოში, კოხგოში, ინდოეთში, ინდო-ჩინეთში და სხვაგან ადგილობრივი მკვიდრნი კომპაქტურ მასას წარმოადგენენ: ევროპიელები მხოლოდ ქალაქებში და ფაქტორიებშია გაბნეული.

თამამად შეგვიძლიან ვთქვათ, რომ ძველი თქმულება: „ერთი ერი—ერთი მიწა“ ძალაში რჩება დღევანდლამდე. დღევანდელი სახელმწიფოები—ნაციონალური სახელმწიფოებია, დღევანდელი ახალშენები—ნაციონალურია ხალშენები, თავისი ტენდენციით კიდევ უფრო, ვიდრე ეხლანდელი მდგომარეობით.

***

ჩვენი კოსმოპოლიტები ამტკიცებენ; რომ „ჩვენი ყვეყანა ნაციონალურად თანდათან ქრელდება“. სტატისტიკური ცნობებიც მოჰყავთ ამ აზრის საილუსტრაციოდ.

ჩემს თავს ნებას ვაძლევ ეჭვი შევიტანო როგორც ამ ადამიანთა სტატისტიკურ წყაროებში (კავკასიის კალენდრებში და სხვ.), ისე მათ მათემატიკურს ცოდნაში (განსაკუთრებით პროცენტების გამოანგარიშების ნიჭში) *). მაგრამ თუ სინამდვილეში მართლაც არსებობს საქართველოს ნაციონალურად აქრელების ტენდენცია, ეს გარემობა სწორედ ეროვნულ-ტერიტორიალური ავტონომიის სასარგებლოდ ლაპარაკობს და არა წინააღმდეგ. ქართველების რიცხვი რომ აბსოლუტურად მატულობს, ამას არავინ უარჰყოფს: თუ მიუხედავად ამისა, ის სამშობლოს ტერიტორიის საზღვრებში შედარეობით თანდათან კლებულობს, ეს ალბად იმიტომ, რომ უკეთმართი პოლიტიკური პირობები ქართველებს უცხოეთში ერეკება, ხოლო მის ადგილას უცხოელებს ასახლებს. ეს არა ნორმალური ემიგრაცია და იმიგრაცია უფრო სხეულის მასაზრდოებელი სისხლის გაბმაშვებას ჰგავს, ვიდრე ხელმეტი ეროვნული ენერგიის რეგულარიზაციას: მიტომ, რომ მას ჰქმნის არა ეკონომიური მიზეზები, არამედ პოლიტიკური მოსაზრებანი.

ამ მხრივ ნორმალურს მდგომარეობას სწორედ ტერიტორიალურ-ეროვნული ავტონომია შეჰქმნის. თუ სა-

*) დიდად საეჭვოა მათი გეოგრაფიული და ისტორიული ცნობებიც. მაგ. ერთი ძათგანი მეტია მეტად სერიოზულია ამბით ჩვენ ტიკაცებს, რომ „ეკანონებმი ბაციათა შერევა არ არისო“. თუ ნაციათა შერევა სადმე არის, ეს სწორედ შვეიცარიაშია. გახსაკუთრებით შერეული ფრიბურგის (ფრანგები და გერმანელები), ვალიის (გერმანელები და ფრანგები), ბერნის (გერმანელები და ფრანგები) და გრიზონის (გერმანელები, ოროანელები და იტალიელები) კანტონებია. —მეორე ადგილას იგივე ავტორი ძადიართა დადარცხვენა 1849 წ. იმით ხანის „რომ უნგრეთში, გარდა მადიართა, კიდევ არიან სხვა ერები, ოროელთა ინტერესები არ თხზულობდა უნგრეთში მადიართა გაბატონებასა“. მადიართა ეროვნული ჯანყება გამარჯვებული იყო, ავსტრიას რომ ნიკოლოზ პირველი არ მიშველებოდა და აჯანყებულთათვის უკანიდან რუსის ჯარი არ ძეუყენებინა, „როცა ადაბიანი „ეროვნულ საკითხებზე“ ტრაქტატებს სწერს, ცოტა მეტი სიფრთხილით უნდა ეპყრობოდეს ფაქტებს.

რაჯო ვაგონები; ხალხი უვნებლად გადარჩა, ხოლო ვაგონები და ორთქლმავალები დაიმსხვრა. მიზეზი დამსხვრევისა გზის განზრახ გაფუქება აღმოჩნდა, რადგან რელსებს მუხრუჭები ჰქონდა მოხსნილი. საფოსტო მატარებელი № 3 ამის გამო გუშინ მოვიდა ახალ ორთქმავალებით. გზის უფროსის განკარგულებით სად. ალიკენტზე მთელი კომისია იქმნა გაგზავნილი.

ღღიური

ქართული სცენის მოღვაწეთა კრება

დღევანდელ ჩვენს გაზეთში ბათუმის დრამატიული დასის მხახიობების წერილია დაბეჭდილი ქართული სცენის მოღვაწეთა კრების მოწვევის შესახებ. ფრიად საყურადღებო და მნიშვნელოვანი წინადადებაა. პირველად ეს საკითხი აღძრა შ. დადიანმა ამ რამდენისამე დღის წინად, რომელმაც ძლიერ საფუძვლიანი წერილი დასტამბა კრების საჭიროებისათვის (სახ. გაზ. 1109). ჰატივცემული მსახიობი და მწერალი სწერდა: „იზრდება მოთხოვნილება (თეატრისა) ხალხში ერთის მხრით და მრავლდება სასცენო მოღვაწეთა და მუშაკთა რიცხვი მეორეს მხრით. ასე რომ თუ ამ რამდენიმე წლის წინად ქართველ სცენის მუშაკთა რიცხვი 20—30-მდის ვერ აღიოდა, დღეს დღეობით 100-მდე იქნება. ამათ სცენის სხვა მოღვაწენი—დრამატურგები, კრიტიკოსები, დრამატიული საზოგადოებათა და წრეების გამგეობათა წევრები და სცენის მოღვაწენიც—რომ მივუმატოთ, შეიძლება 200-მდეც ავიდეს. ეს ამბავი კი ჩვენი თეატრის მკვიდრ საფუძველზე დამყარებას ნიშნავს და სიხარულის მეტი რა გვმართებს, მაგრამ დიდი „მაგრამ“ ამ მოვლენასაც ახლავს. ეს არის ის, რომ ჩვენ ყველანი ერთს ღმერთს ვემსახურებით, მაგრამ არავითარი სისტემა, არავითარი ერთი გარკვეული გზა ჯერ-ჯერობით არ მიგვიჩვენია“.

არ შეგვიძლია, სავსებით არ დავეთანხმოთ ყოველსავე ამას და ამ სიტყვების ავტორთან ერთად არა ვსთქვათ, რომ დღეს ქართული სასცენო საქმე იმდენად გაზრდილია და გართულებული, რომ მისი განვითარება და მომავალი ბედი აუცილებლივ მოითხოვს სცენის მოღვაწეთა საერთო კრების მოწვევას. საკმარისია მიმოვიხედოთ გარშემო და წათლად დავინახავთ, თუ რა დიდს როლს თამაშობს დღეს ქართული თეატრი ქართველი ხალხის კულტურულსა და ეროვნულს ცხოვრებაში. ქართული თეატრის მუშაობა დღეს მეტად მძლავრია, ფართოა და გაღრმავებული და თამამად შეიძლება ვსთქვათ, რომ არც ერთი ჩვენი ეროვნული დაწესებულება არაა დღეს ისე მკვიდრი და მტკიცე, როგორც ქართული თეატრია. იგი ყველაზე მეტად დაუახლოვდა ხალხს, ეხიარა ხალხის გულს და ეს დაახლოვებაა უდიდესი თავმდები მისი ბრწყინვალე მომავალისა.

მართალია, ქართული სცენა ოფიციალურად გაიხსნა 1850 წელს, მაგრამ გასული წლის ოთხმოციან წლამდე, როცა დაარსდა ტფილისის დრამატიული საზოგადოება და მუდმივი დასი, ქართული თეატრის უფროსი სახელი არსებობდა. 1867 წელს, მაგალითად ტფილისში მხოლოდ სამი წარმოდგენა გაიმართა ქართულს ენაზე—ერთი საკეთილშობილო კლუბში, გიმნაზიელებისაგან და ორიც თეატრში სცენის მოყვარეთაგან საქველ-მოქმედო მიზნით, და როგორც მაშინდელი „დროება“ აღნიშნავს, წარმოდგენების შემოსავალი ძლიერ მცირე იყო. ქართული თეატრის ნამდვილი არსებობა და მუშაობა 30—35 წლით განისაზღვრება და თუ ამ გარემოებას მივიღებთ მხედველობაში, უნდა აღვიაროთ, რომ ჩვენი თეატრი დიდის სისწრაფით განვითარდა და მისი დღევანდელი მდგომარეობა ფრიად სანუგეშოა. საკმარისია თვალი გადავავლოთ უბრალო ციფრებს. დღეს ი შვიათია საქართველოში ცოტაოდნად მოზრდილი სოფელი, რომ წელიწადში ორი-სამი წარმოდგენა არ გამართოს. დღეს ტფილისში მხოლოდ ერთს ქართულს თეატრში იმართება კვირაში სამი წარმოდგენა და ტფილისის სხვა სახალხო თეატრებში 3—4 წარმოდგენა. დრამატიული საზოგადოებანი და მუდმივი დასებია ტფილისში (ტფ. ქართ. დრამ. საზოგადოება, ზუბალაშვილის სახალხო სახლის წრე, ავლაბრის, ნაძალადევის და სხ. დრამ. წრეები), ქუთაისში, ბათუმში, ჭიათურაში, ბაქოში. გარდა ამისა, ცოტად თუ ბევრად სისტემატიური წარმოდგენები იმართება სხვა და სხვა ქალაქსა და დაბაში, განსაკუთრებით ზაფხულობით. სხვა არა იყოს რა, „სინათლის“ 14 ჯერ ზედიზედ წარმოდგენა ორი თვის განმავლობაში მარტო ერთ ტფილისში ნათლად მოწმობს, რომ ქართული სცენა გაიზარდა, გართულდა და მისი მდგომარეობის გაუმჯობესობა და უკეთესი მოწესრიგება დაჟინებით მოითხოვს, სხვათა შორის, ქართული სცენის მუშაკთა ერთად თავის მოყრას, თათბირს, მოლაპარაკებას.

ამ კრებას ბევრი რამ შეუძლია გამოარკვიოს და გაითვალისწინოს ქართული თეატრის ცხოვრებაში. ბევრი საკითხი მოითხოვს გადაჭრას და გადაწყვეტას. მრავალი მოთხოვნილება აქვს დღეს ჩვენს სცენას. ზოგიერთები უკვე ჩამოთვალა თავის წერილში შ. დადიანმა. ჩემის ფიქრით მომავალმა კრებამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს ქართული სცენის მოღვაწეთა სოციალურ კასის მოწყობას, რომ მით ცოტათი მაინც უზრუნველ-ყოფილნი იყვნენ ჩვენი მსახიობები მოხუცებულობის დროს. ვალად უნდა დავიდვათ, რომ ყოველი წარმოდგენის მემოსავლის სულ მცირე პროცენტი მაინც გადაიდვას ამ კასის სასარგებლოდ. მეორე დიდი საკითხია—სახალხო წარმოდგენების გამართვა. დღეს ასეთი წარმოდგენები იმართება სოფლადაც, სოფლის ხალხი ძლიერ ეტანება წარმოდგენებს და უნდა გავაადვილოთ, უკეთესად მოვაწყოთ ამ წარმოდგენების გამართვა, უნდა გამოიცეს შესაფერი პიესები, უნდა იგზავნებოდნენ მომზადებული ხელმძღვანელები სოფლად. მერე, დიდად საჭიროა, რომ ყოველ წელიწადს ტფილისში ერთი ორი კვირის განმავლობაში იმართებოდეს პრაქტიკული დრამატიული კურსები რუსთიდან საგანგებოდ მოწვეულ. გამოცდილ რეჟისორის ხელმძღვანელობით (ამ საქმეში, უეჭველია, დაგვხმარებიან ჩვენი თანამემულენი ბ.ბ. სუმბათაშვილი, მარჯანიშვილი და სხ.) ყოველს ეკვს გარეშეა, რომ ქართველებმა ფართე პოლიტიკური თავისუფლება მოიპოვა, ის ელემენტები, რომელნიც ჩვენში დღეე სამხედრო და სახელმწიფო ფუნქციებს ასრულებენ, მიატოვებენ ჩვენს სამშობლოს. მათ თან გაჰყვებიან ის უცნაური კულტურტრეგერები, რომელნიც დღეს ქართულ ბუნების დასამუშავებლად და გადასახალისებლად არიან მოწოდებულნი. მეორე მხრივ სამშობლოშივე გაეხსნებათ თავისუფალი ასპარეზი იმ „ასი ათას ქართველს“, დღეს რომ უცხოეთში ეძებს სამუშაოს და სარჩოს. ამგვარად ჩვენი ერი უფრო მთლიანი, უფრო ჰომოგენური გაჰხდება.

ეს ასე მომხდარა ყველგან და ასე იქმნება ჩვენშიაც, თუ პოლიტიკურ იდეალს მივადწიეთ. ეს მოვლენა არა მარტო ბუნებრივი, არამედ სასურველიცაა. ქართველი ხალხისთვის სრულიადაც არაა ხელსაყრელი ისეთ ერებში შერევა, რომელნიც ფიზიკურადაც და მორალურ დაც დაბალს დონეზე სდგანან. ჩვენი ეროვნული ღირსებანი, ჩვენი პლასტიური ზნე და რასიული სილამაზე, ჩვენი ფაქიზი შეხედულება ოჯახზე და სქესობრივ ურთიერთობაზე, ჩვენი თავისუფალი სიყვარული და ქედმოუდრეკელობა, ჩვენი რაინდობა მეგობრობაში და სიყვარულში, ჩვენი რელიგიური მოკრძალება დედაკაცობის წინაშე ისეთს მორალურ სიკეთეს წარმოადგენენ, რომ ღირს მათთვის ბრძოლა და სიკვდილი. ხოლო ჩვენი დიდი ნაკლულევანებანი ჩვენვე უნდა ვძალიოთ დამოუკიდებელ ეთიური შემოქმედების შეწყობით.

გ.

(შემდეგი იქნება)

ერლვნება და ტერიტორია

(შემდეგი *)

ზემოთ ნათქვამის შემდეგ ადვილი ასახსნელია, თუ რატომ იბრძვის ასე თავგამოდებით ყოველი კათვითცნობიერებული ერი თავისი ტერიტორიის შესანარჩუნებლად და რატომ სცდილობს, რომ მისი შემადგენელი ელემენტები არ გაიბნას უცხო მიწა-წყალზე. როგორც უცხოელთა ჩამოსახლება ისე უცხოეთში გადასახლება ასუსტებს ეროვნების სულიერ ენერგიას და ვიტალურს ძალას, როცა ეს შემოსახლებ-გადასახლება ნორმალურს საზომს სცილდება. ხალხის ასეთი მოძრაობა ეროვნული კულტურისათვის არ არის საშიში, როცა მას ეკონომიური და მორალური მიზეზები იწვევს: საშინელ საფრთხედ ის მაშინ იქცევა, როცა მას ძალმომრეობითი პოლიტიკა ჰქმნის ხელოვნურად.

ეს კი მხოლოდ მაშინ ჰხდება, როცა ეროვნება მოკლებულია პოლიტიკურს თავისუფლებას და მას არ ძალუძს სახელმწიფო ორგანიზაციის შემწეობით თავისი ტერიტორია და თავისი ბუნებრივი საზღვრები დაიცვას.

პირიქით, როცა ეროვნება პოლიტიკურ ავტონომიას ან თავისუფლებას აღწევს, მისი ტერიტორია ძალდაუტანელად იწმინდება უცხო ელემენტებისგან. მეორე ხრივ ავტონომიური ან თავისუფალი სახელმწიფო ბუნებრივად იზიდავს უცხოეთში გაბნეულ ელემენტებს. ამიტომ ერო-

*) იხ. „სახ. გზ. № 1118.

ბალიტერატურო დილა ქუთაისში

ხუთშაბათს, 13 თებერვალს, დილის 11 საათზე, ქალაქის თეატრში, ქუთაისის პირველი და მეორე სამოქალაქო და მაღალი პირველ-დაწყებითი სასწავლებლების მოსწავლეებმა თავიანთი მასწავლებლების ხელმძღვანელობით გამართეს ერთად სალიტერატურო-სამუსიკო დილა, რომელსაც დაესწრნენ სამივე სასწავლებლის მოსწავლეები, ინსპექტორები, მასწავლებლები, სახალხო სასწავლებელთა პირველი და მეორე რაიონების ინსპექტორები ბ-ნნი ერმანი (გროზდოვის მაგიერ დანიშნული) და კირიაევი, აგრედვე გარეშე საზოგადოებაც. დილა შესდგებოდა ორი განყოფილებისაგან. აიწია ფარდა თუ არა, პირველი სამოქალაქო სასწავლებლის ორკესტრმა და მოსწავლეთა შეერთებულმა მომღერალმა გუნდმა შეასრულა სამეფო ჰიმნი. შემდეგ

ბათომის ქართულ დრამატიულ დასის მსახიობნი: ეფ. შუსხი, ელენ ანდრონიკაშვილი, ბ. რონელი, შ. ლეუბავა, ო. ღოღობერიძე, ხ. ბეჟანიშვილი, ნ. ჩაგუნავა, მ. გელოვანი, ნ. მამულიშვილი, ვ. ბლუდიშვილი, გ. ხარელი, ბ. ბლექსიძე, ვ. ქავთარაძე, ზ. ურუშაძე, ალ. უალაბეგიშვილი, დ. მგალობლიშვილი, პლატონ კორიშელი.

დაიწყო პირველი განყოფილება: მოსწავლეებმა სათითეულოდ მშვენიერი დეკლამაციით წაიკითხეს ზეპირად სხვა და სხვა ნაწარმოები რუსის მწერლებისა, ცალ-ცალკე ორ-ორი სიმღერა შეასრულეს სამივე სასწავლებლის მგალობელთა გუნდებმა თავ-თავიანთი ლოტბარების ხელმძღვანელობით; ქართული ნაწარმოებიდან წაიკითხა გრძნობიერად ილია ჭავჭავაძის ლექსი „მესმის, მესმის“ მოსწავლე კირვალიძემ; ს. თოფურიას ლოტბარობით გუნდმა იმღერა ქართულად „ნანა“, წაიკითხეს „ბედი და მათხოვარი“— აკაკისა; ყველა დეკლამატორები და გუნდი დააჯილდოეს ტაშით; მეტი შთაბეჭდილება მოახდინა ქართულმა ლექსებმა და სიმღერამ. მეორე განყოფილებაშიაც წაიკითხეს სხვა და სხვა ლექსები. მგალობელთა გუნდებმა შეასრულეს რამოდენიმე სიმღერა. ქართულად წაიკითხა მოსწავლე პეტრიაშვილმა ცახელის ლექსი „ნინოს საფლავი“. მეორე მოსწავლემ შნოიანად წარმოსთქვა სახუმარო „სადღეგრძელო“, რამაც ბევრი აცინა საზოგადოება. დასასრულ ორკესტრმა და მგალობელთა გუნდებმა შეერთებულად შეასრულეს ჰიმნი „იდიდე“ ოპერიდან „სიცოცხლე მეფისათვის“. (იდიდეს) დამთავრების შემდეგ ორკესტრმა დაჰკრა მხიარული მარში და თეატრიც დაიცალა. საზოგადოდ, დილამ კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა; უნდა შევნიშნო მომწყობლებს, რომ ქართული ნაწარმოებიდან არ კმაროდა ორიოდე ლექსის წაკითხვა და სიმღერის შესრულება; ქუთაისის სამოქალაქო სასწავლებლებში თითქმის სამი ნაწილი მასწავლებელ - მოსწავლეთა ქართველებია. მადლობის ღირსნი არიან ლოტბარები ბ. ბ. თოფურია, კიფორენკო და მთავარ დიაკონი კუხიანიძე, აგრედვე კაპელმეისტერი ჩორაკიძე. სასურველია, რომ წელიწადში ასეთი დილა ორჯერ-სამჯერ გაიმართოს, ხოლო ქართულს მეტი ადგილი დააჭერინონ.

ლადო ბზვანელი.

ამბოხება ეპირში

(დეპეშ. პეტერ. საგენტო)

19 თებერვალი.

ლონდონი. რეიტერი ათონიდან იტყობინება: ეპირში მდგომარეობა თანდათან რთულდება. ოსმალო-ალბანეთის ბერძენ მცხოვრებთ არ აქვთ ის გარანტიები, რომელსაც მოითხოვდა საბერძნეთი თავის ნოტაში. ანალოგიური გარანტიები კუნძულებზე მცხოვრებ ოსმალთათვის საბერძნეთმა თავის დროზე მოითხოვა. სახელმწიფოების დუმილი ამ საკითხის შესახებ ძლიერ აძნელებს ვენიზელოსის საქმეს ეპირის საზღვრების შესახებ საკითხის მიუკერძოებლად გადაწყვეტის დროს. ეს საქმე გაადვილდებოდა ტ ეპირელები შეურიგდებოდნენ სახელმწიფოების გადაწყვეტილებას, რომ ეპირში მცხოვრებ ბერძნებისათვის გარანტიები მიენიჭებიათ.

ათინა. არგიროკასტროდან იუწყებიან, რომ მიუხედავად ყველა სამხედრო ზომისა, 3000 მეამბოხე შეერია ქალაქს გარედ. აქ ორმა მიტროპოლიტმა პარაკლისი გადაიხადა. შემდეგ გამოცხადებული იყო დამოუკიდებლობა. ზოგრაფოსმა განაცხადა, ამიერიდან ეპირი ავტონომიურია; ეპირელები ვერ დაემორჩილებიან ველურ ხალხს და ახორციელებენ იმ ოცნებას, რომელსაც ხუთი წელი შეჰხარიან. მათ გადასწყვიტეს დაიხოცონ თავისუფლებისათვის. ზოგრაფოსმა გამოაცხადა კანონის წინაშე ყველას თანასწორობა და აღნიშნა, რომ წესიერება ყოველი დამრღვევი მკაცრს სასჯელს უნდა ელოდესო. შემდგ მანიფესტანტები მთავრობის სახლისაკენ გაემართნენ, სადაც მიტროპოლიტმა ხალხს სიტყვით მიმართა. ხალხი მიტროპოლიტის ბინის წინ შეიკრიბა, სადაც დამოუკიდებელ ეპირის დროშა ააფრიალეს. დროშა საბერძნეთისაა მხოლოდ შუაში შავი ორთავიანი არწივია გამოხატული თავზე გვირგვინით, ბრჭყალებში ხმალი და სხვა სამეფო ნიშნები უჭირავს. მანიფესტაციაში ბერძნის ჯარის კაცებმაც მიიღეს მონაწილეობა.

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

საბერძნეთის მთავრობამ მტკიცედ გადასწყვიტა ხელი შეუშალოს ეპირის ამბოხებას.

ავტონომიურ ეპირის მთავრობის მეთაური ზოგრაფოსი არგიროკასტროში გაემგზავრა. ეს ქალაქი ავტონომიურ ეპირის დედაქალაქადაა დანიშნული. კუნძულ კორფუს მთავრობამ განკარგულება მიიღო, ხელი შეუშალოს ზოგრაფოსის მოგზაურობას.

სამმა ბერძენმა მიტროპოლიტმა, ავტონომიურ მთავრობის წევრებმა, საბერძნეთის მთავრობისაგან წინადადება მიიღეს იანინს გაემართნენ.

აქაური გავლენიანი ბერძენები იუწყებიან, რომ ეპირელების მოძრაობა ჩოიისპობა, თუ სახელმწიფოები დაუყონებლივ უპასუხებენ საბერძნეთის ნოტაზე და გარანტიას მისცემენ, რომ ეპირის მცხოვრებთ აღიბანეთის ჟანდარმერიის რაზმებში მიიღებენო.

ათინა. გაზეთი „ქაირი“ იტყობინება, 10,000 მცხოვრები კუნძულ კრიტისა აპირებდნენ ეპირში წასვლას, რათა ეპირის ამბოხებაში მონაწილეობა მიეღოთ, მაგრამ მთავრობამ მის განზრახვას ხელი შეუშალა.

ქალაქ გიორჩის მცხოვრებნი სალონიკისაკენ გარბიან. ეს ამბავი ქალაქიდან საბერძნეთის ჯარების გაყვანამ გამოიწვია.

წკიპურტები

„სიმართლის ხმაში“ მეტად სენსაციური განცხადება წავიკითხეთ:

„ს.-ფედერალისტებს დაეკარგათ ერთი საუკეთესო მეგობართაგანი გრ. დიასამიძე“.

ჩვენ თავზარი დაგვცა ამ საშინელმა ამბავმა. ტფილისში ყველგან მოვიკითხეთ, „კლდესა“ და „ფიქრსაც“ მივმართეთ, მაგრამ ვერსად აღმოვაჩინეთ. ეხლა ვთხოვთ „სიმართლის ხმის“ რედაქციას: ერთ წუთით დაივიწყოს პარტიული უთანხმოება და დეპეშით გვაცნობოს: იქ ხომ არ იმალება ჩვენი „საუკეთესო მეგობართაგანი გრ. დიასამიძე“.

ჩვენ.

რუსეთი

კადეტების კონფერენცია.

ცოტა ხნის წინად პეტერბურგში მოხდა კადეტთა პარტიის ცენტრალურ კომიტეტის სხდომა, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს აგრედვე გამოჩენილმა ლიდერებმაც. სხდომა გამოიწვია მინისტრთა საბჭოს ცვლილებამ და მემარცხენე პარტიების შორის მემარცხენე უმრავლესობის შექმნის საკითხმა. კრებას უმთავრესად უნდა განეხილა საკითხი, თუ კადეტები დღევანდელ გართულებულ პოლიტიკურ მდგომარეობაში რა გზას დაადგნენ.

პარტიის ზოგიერთი წარმომადგენელი მხურვალედ იცავდა იმ აზრს, რომ სწორედ ეხლაა საჭირო მემარცხენე ცენტრის შექმნა. ამას უწინარეს ყოვლისა მით ასაბუთებდნენ, რომ ქვეყანა დაიღალა უსაქიროს რეფორმების განუხორციელებლობით. ამ რეფორმების განხორციელება კი შეიძლება უმრავლესობის კანონ-პროექტით. ხოლო ამ უმრავლესობაში უნდა შევიდნენ არა მარტო მემარცხენე ოქტომბრისტები, არამედ ოქტომბრისტების საერობო მოღვაწეთა ჯგუფიც.

პ. მილიუკოვის და ი. პეტრუნკევიჩის აზრით საერთოდ საეკვოა მემარცხენე ცენტრში ერობაში მოღვაწე ოქტომბრისტების მონაწილეობა. მაგრამ კიდევაც რომ გადასწყვიტონ მათ შეთანხმება რომელიმე ზომიერ ოპოზიციასთან, შეუძლებელია იმის დავიწყება, რომ ამ ჯგუფში 26 წევრია, რომელნიც მტრულად უცქერიან საერთოდ მთელ ოპოზიციას და განსაკუთრებით კი კადეტების პარტიას.

ეს 26 ერობის მოღვაწე ოქტომბრისტი, რასაკვირველია, არ თანაუგრძნობენ იმ აზრებს, რომელსაც ურჩევენ მათ ხომიაკოვის ჯგუფი და მემარცხენე ოქტომბრისტები.

მოლაპარაკეთა აზრით, ბალტიის ზღვის კიდის დეპუტატების შეერთებამ, ძალიან გააძლიერა მემარჯვენე ოქტომბრისტების გავლენა. მათთან დაკავშირებით შეუძლებელია რაიმე შეთანხმება ერობის მოღვაწე ოქტომბრისტებისა სახელმწიფო სათათბიროს მემარცხენე ჯგუფებთან.

ყველა ამის მიხედვით ი. პეტრუნკევიჩი და პ. მილიუკოვი იმ აზრისანი არიან, რომ ოქტომბრისტებთან ხანგრძლივი შეთანხმება შეუძლებელიცაა და უსარგებლოც. ეს დამცირებაა კადეტთა პარტიის საპროგრამო და პრინციპიალურ მოთხოვნილებათა. ასეთი შეთანხმება პრაქტიკულად უაზროა, ტაქტიკის მხრივ კი—ყოვლად უნაყოფო.

ხანგრძლიყი კამათის შემდეგ დიდის უმრავლესობით დაადგინეს: კადეტების ფრაქცია სათათბიროში აღნიშნულ ყველა კანონ-პროექტში საკუთარ შესწორებას შეიტანს და ეცდება გაიყვანოს იგი. ამის გარდა საერობო მოღვაწე ოქტომბრისტებს მხარს დაუჭერს იმდენად, რამდენადაც ისინი სახელმწიფო სათათბიროს ღირსებასა და საკონსტიტუციო ძირითად დებულებას იცავენ. კონფერენციამ უარჰყო ხანგრძლივი შეთანხმება.

საზღნოვის გადადგომა.

პეტერბურგში დაჟინებით ხმები დადის, რომ გარეშე საქმეთა მინისტრი საზონოვი თანამდებობიდან გადადგომას აპირებსო. მინისტრი ფრიად დაღლილა უკანასკნელ დროის მოღვაწეობით. იგი თავის მისიას შესრულებულად სცნობს. „რეჩ“-ის სიტყვით, კოკოვცევის წასვლის შემდეგ საზონოვს გადადგომის თხოვნა შეუტანია, მაგრამ მისი თხოვნა არ შეუწყნარებიათ.

საგლეხო ბანკი.

როგორც კი ფინანსთა მინისტრად ბარკი დანიშნეს და ლაპარაკი დაიწყო სხვა და სხვა უწყებათა შორის მტკიცე კავშირის განმტკიცებაზე, ხმები გავრცელდა, რომ სხვა და სხვა დებულებანი, და მათ შორის საგლეხო ბანკიც, ფინანსთა სამინისტროს ხელიდან სხვა უწყების ხელში უნდა გადავიდესო. ამბობენ, რომ საგლეხო ბანკი მიწადმოქმედების მთავარ სამმართველოს დაექვემდებარებაო. მცოდნე პირთა სიტყვით, ამის თაობაზე ლაპარაკი ჯერ ნაადრევია. ეს საკითხი ჯერ კიდევ სამი წლის წინად სათათბიროს კომისიამ საფუძვლიანად განიხილა და შეუძლებლად სცნო საგლეხო ბანკის დაშორება ფინანსთა სამინისტროსაგან. საგლეხო ბანკი, როგორც სესხის დაწესებულება ფინანსთა სამინისტროს უწყებაში უნდა იმყოფებოდესო.

პრინცი ვიდი და საზონოვი.

ალბანეთის მეფედ აღიარებული პრინცი ვიდი პეტერბურგში ყოფნის დროს ებაასა რუსეთის გარეშე საქმეთა მინისტრს საზონოვს. პრინცმა სურვილი გამოსთქვა, რუსეთის წარმომადგენელი მალე დანიშნონ ალბანეთში. საზონოვმა უპასუხა, ამ საკითხის გადაწყვეტას ჯერ-ჯერობით დაბრკოლება ეღობება წინაო. საზონოვმა ისიცა სთქვა, რომ რუსეთი ყოველთვის კეთილის გულით ეპყრობოდა ალბანეთის დამოუკიდებლობას, მაგრამ ალბანეთი ერთნაირის პატივისცემითა და გულისხმიერობით უნდა უსმენდეს რჩევას როგორც სამთა შეთანხმებისას, ისე სამთა კავშირსაო.

სიმართლე ხაშმის სამინასტრო სკოლის შესახებ.

დღეს, როდესაც თითქმის მთელი ბედნიერება კაცისა დამყარებულია სწავლა-განათლებაზე, დიდი უმეცარი უნდა იყვეს კაცი, სწავლის და სკოლის წინააღმდეგ წავიდეს. სწორედ ამას მიკიჟინებს მე ვინმე „მართალაძე“ თემი მე-163 ხომერში ხაშმის სამონასტრო სკოლის დაკეტვისაგამო. რომ ამაზე შესწყდეს უსაფუძვლო მითქმა-მოთქმა, საჭიროდ ვთვლი გავაგებინო მკითხველ საზოგადოებას საქმის სრული გარემოება. ხაშმში იოანე ნათლისმცემლის მონასტრის მეტოქეთან არსებობდა საეკლესიო სკოლა, რომლის შესანახად საეპარქიო საბჭო იხდიდა 60 მანეთს, დავით-გარეჯის მონასტერი 150 მანეთს, ხოლო იოანე ნათლისმცემლის უდაბნო გარდა სკოლის შენობისა, გათბობისა, წლიურად აძლევდა სამას მანეთს (300), ვინაიდან ასეთი მუდმივი ბეგარა აუტანელი შეიქმნა მონასტრისთვის, რომელსაც ძალა არ შესწევს თავისი წლიური შემოსავლით რამოდენიმედ მაინც დააკმაყოფილოს თავისი მრავალგვარი მოთხოვნილებანი, იძულებული ვიყავი შუამდგომლობა აღმეძრა საეპარქიო საბჭოს ეტვირთა მას სამასი მანეთის გადახდა, ვინაიდან ეს მის აუცილებელ მოვალეობას შეადგენს. საბჭომ კი თხოვნის დაკმაყოფილების მაგივრად სრულიად დაკეტა სკოლა იმ მოსაზრებით, რომ ხაშელებისთვის საკმარისია უკვე არსებული ხაშმში სამინისტრო ორკლასიანი სკოლაც.

არქიმანდრიტი ნაზარი.

P. S. ვთხოვ პატივცემულ გაზეთ „თემის“ რედაქციას ეს ჩემი განმარტება გადაბეჭდოს.

არქიმანდრიტი ნაზარი.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. საგენტოსაგან).

19 თებერვალი.

უცხოეთი.

ტოკიო. სამხედრო პარტია, რომელიც სამხედრო მინისტრის კუსონორეს წინააღმდეგ ჰმოქმედებს, ბრალსა სდებს მინისტრს პარლამენტში სამხედრო საიდუმლოების გამჟღავნებისთვის.

ბრემენი. ბირჟაზე მრავალრიცხოვანი კრება გაიმართა ამერიკის თამბაქოს მრეწველთა ტრესტის საწინააღმდეგოდ; კრებამ აღიარა, რომ ინგლის-ამერიკის ტრესტის გამოსვლა დიდ საფრთხეს უმზადებს გერმანიის მეურნეობას, განსაკუთრებით კი ბრემენის მრეწველობას.

მაინის-ფრანკფურტი. „ფრანკფურტერ ცეიტუნგს“ ნიუ-იორკიდან დეპეშით ატყობინებენ, რომ გერმანიამ საიმიგრაციო ბილის წინააღმდეგ პროტესტი განაცხადა; ამ ბილის თანახმად ამერიკის ინსპექტორებს ევალებათ კანტროლი გაუკეთოს უცხოელ გემებთა იმიგრაციას.

მარმრობ-სიგეტი. უგრო-რუსების საქმის გამო მიუსაჯეს: ალექსი კაბალიუკს—4 ნახ. წელიწადი ციხე და 1000 კრონი (კრონი 39 კ. უდრის) ჯარიმა. დანარჩენ 30 ბრალდებულთაგან ყველას მიუსაჯა 2 ნახ. წელ. ციხე, მათ ჩაეთვალათ ციხეში წინასწარი ჯდომა. წაღებული წერილები, წიგნები და სურათები სასამართლომ დაიტოვა.

ლონდონი. ქვედა პალატა. ასკვიტმა განაცხადა, ოპოზიციასთან შეთანხმება მოხდა, რის მეოხებითაც უზრუნველყოფილია საპირო საფინანსო ზომების გაყვანა საანგარიშო წლის ბოლომდე. ამიტომ დაპირებულ განმარტებებს ჰომრულის ბილთან ერთად წარმოგიდგენთ 24 თებერვალს.

— ბრიტანიის ტრედ-უნიონისტებისა და მუშათა პარტიების აღმასრულებელმა კომიტეტებმა გენ. ბოტას დეპეშა გაუგზავნეს. ამ დეპეშაში ისენი იხსენიებენ საბრძენ-აფრიკის ბრძოლის დროს ბრიტანიის მუშათა ყოფაქცევას და მოუწოდებენ ბოტას, ზარალის ასანაზღაურებელი ბილში მოსპოს მუხლი მუშების ბელადის განდევნისა. ბოტამ უპასუხა, ამ მოწოდებამ მთავრობაზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა; მაგრამ თვითონ კი დარწმუნებულია, რომ ამ მუხლის გაუქმება სარგებლობას არ მოუტანს საბრძოლ აფრიკაში მოწესრიგებულ მუშობას.

პარიზი. მინისტრთა საბჭომ საკანონმდებლო არჩევნები საბოლოოდ 13 აპრილისათვის დანიშნა.

ბუდაპეშტი. გავრცელდა ხმები, რომ სასამართლოს განაჩენის გამო სასამართლოს შენობას ააფეთქებენო. ჰუნგრეთის „კორესპონდენციბიუროს“ დეპეშით ატყობინებენ, რომ სასამართლოს შენობას ჟანდარმები იცავენ. ორი საეკვო პირი შეიპყრეს.

რეკა-ფიუმე ლამით უცნობმა უუმბარა გადისროლა შენობის ბალში, სადაც გუბერნატორი გრაფი ვიკენბურგი სცხოვრობს. აფეთქებამ ძოელი ქალაქი გამოაღვიძა. გუბერნატორი თავის მეუღლით გარედ გამოვიდა და იქ შეგროვილ პოლიციელებს სიტყვით მიმართა. ორი საეკვო პირი შეიპყრეს.

— გამოძიებამ გამოარკვია, რომ უუმბარა გუბერნატორის ბალში გადმოსროლილია ერეკჰერეკოგ იოსების ბალიდან. უკანასკნელ ხანებში გუბერნატორი მუქარის წერილს ხშირად ღებულობდა. მიუხედავად ამისა ჟურნალისტებს განუცხადა, რომ ამ საქმეს პოლიტიკური სარჩული არ უნდა ჰქონდესო.

რუსეთი.

სევასტოპოლი. მემამულე ხრუშჩევის მკვლელს ძმეედ-ომერ-ოღლის სასამართლომ სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა. სასამართლომ დაადგინა, შუამდგომლობა აღძრას სასჯელის შესასუმბუქებლად. დანარჩენი ბრალდებულნი გამართლეს.

პეტერბურგი. სახალხო განათლების სამინისტრომ გადასწყვიტა: 1) აიკრძალოს მოსწავლეთა ექსკურსიები ვნების კვირაში; 2) სამღვთო სჯულის მასწავლებელთა ხელმძღვანელობით გაიძართოს მოსწავლეთა მოგზაურობა ადგილობრივ სამლოცველო ადგილებში; 3) ხელი შეუწყონ შორეულ სამლოცველო ადგილებში მოსწავლეთა წასაყვანად.

პეტერბურგი. ფინლანდიის გენერალ გუბერნატორმა მინისტრთა საბჭოს წარუდგინა განსახილველად მის მიერ შემუშავებული დებულებანი ფინლანდიის საქმის წარმოებაში რუსულ ენის შემოღების თაობაზე. ფინლანდიის საიმპერატორო სენატმა ეს დებულებანი განიხილა და არსებით მხარეს დაეთანხმა.

წერილი რედ. მიმართ

ბ. რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენის გაზეთის საშუალებით ულრმესი მადლობა გამოუცხადო ყოვლადსამღვდელო გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსს ლეონიდს, რომელმაც შემოსწირა ოკდა-ხუთი მან. და ყოვლად-სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსს გიორგის, რომელმაც შემოსწირა ათი მანეთი სამების ძველი ტაძრის (ხაშმის მახლობლად) განსაახლებლად.

დღემდის ტაძრის განსაახლებლად სულ შემოვიდა სამას-ოცი მანეთი.

არქიმანდრიტი **ნაზარი.**

ჩვენი ფოსტა

კარგალუკი. ი ი. ჩაჩიძეს. არ დაიბეჭდება.

რედაქტორი **ნ. კუჩდღელაშვილი.**
გამომცემელი **ა. ჯაჯანაშვილი.**

მატარებელთა მიმოსვლა

18 აპრილიდან

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: № 6, **ჩქარი** პლაკ. დილ. 10 ს. 16 წ., № 22, **სამგზ.-საბარგო** ნაშუადღ. 3 ს. 35 წ., № 4, **საფოსტო** სიღამ. 10 ს. 16 წ., № 8, **სამგზავ.** სიღ. 6 ს. 29 წ., № 106, **ნარეკი** მეოთხე კლასის ვაგონით, ტვირთის გადამზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით დამის 4 ს. 23 წ.

ბათომისაკენ: № 3, **საფ.** დილ. 9 ს. 51 წ., № 11, დილ. 11 ს. 28 წ., (ივლის პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 7, **საჩქარო** პლაკ. ნაშ. 4 ს. 40 წ., № 9, **სამგზ.** დამის 10 ს. 30 წ., № 107, **ნარეკ.** მეოთხე კლას. ვაგონებით, ტვირთ. გადასაზ. სამგზ. მატ. სისწრაფით დამ. 2 ს. 48 წ.

ბორჯომისაკენ: № 17, **სახ.** დილ. 8 ს. 2 წ. № 19, **სამგზავრ.** ნაშუადღ. 3 ს. 16 წ.

ჯულფისაკენ: **საფ.** № 4/3, შუადღ. 12 ს. წ.

ყარსისკენ: **სახ.** № 14/13, ღამ. 12 ს. 46 წ.

ერევანისკენ: № 24/23, **საბარგ.-სამგზ.** [illegible], 8 ს. 8 წ. მეორე და მესამე კლას. ვაგონებით.

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: № 3, **საფ.** დილის 9 ს. 1 წ., № 21, **საბარ.-სამგზ.** დილ. 10 ს. 28 წ., № 7, **სამგ.** მოსკოვი-კოსტოვი-როსტოვი-ბაკინი-ბაქო, ნაშუადღ. 3 ს. 53 წ., № 5, **საჩქარო**— პეტერბურგი-მოსკოვი-კურსკი-ხარკოვი, სიღ. 9 ს. 35 წ., № 106, **ნარეკ.**, მეოთხე კლ. ვაგონებით, ტვირთის გადასაზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით დამის 2 ს. 12 წ.

ბათომიდან: № 10, **სამგზ.** დილ. 8 ს. 40 წ. № 12, **სამგ.** შუადღ. 2 ს. 29 წ. (პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 8, **სამგზ.** სიღ. 5 ს. 54 წ., № 4, **საფ.** სიღ. 9 ს. 16 წ., № 106, **ნარეკი** ღამ. 2 ს 12 წ.

ჯულფიდან № 4/3 საფოსტო 7 საათსა და წუთსა სიღამოთი.

ერევნიდან № 26/25 საქონლის და სამგზავრო 10 საათსა და 50 წუთზე დილით, მე-2 და მე-3 კლასის ვაგონით.

სასანიტარო ეკიმეგი

უბნები: 1—2 ბ. **ფომინა-ოხიბოვანა** ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

3—4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქალანთარიოვი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. ტელ. 517).

5—6ი. **ბ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).

7—8 **ნ. დ. ხატისოვი** (ნიკოლოზის ქ. № 7, ტელ. 709).

9—11 **გ. თ. ნათიშვილი** (მოანუმენტის შესახვევი, № 5. 487).

10—12 **ვ. ბ. მირაბოვი** (მიხეილიპროსპ. 174 ტელ. 327.)

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტარო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათა არღვევენ, ცუდს საქმელ-სასმელს აკეთებენ და ჭყიდიან და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე, რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და ბალაკნის მოედანზე.

ქალაქის სავაჭროები

მოიჯარა—პუშკინის ქ., შესავალი გრაფის ქუჩიდან.

ბელაბრისა—კახეთის ქ. № 15.

სარფუბისა—ვორონცოვის ქ. 55.

ძუძეისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.

დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის სავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჩქარო შემთხვევებისა, როცა დარჩმარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

ემიმ ნავასარდიანი

პირველი ჟერმა სამკურნალო

(დაარსებულია 1880 წელს)

ვორონცოვის ძველის პირდაპირ.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, გარდა კვირისა.

დ ი ლ ი თ:

„606“ და „914“

11—12 ს. შეუზავუნება

კონსულტაციურად.

ბ. ა. ნაგასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ბ. ბ. ბაბანასოვი: 1—2 ს ბავშვთა შინაგანი ავადმ.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ბ. ბ. ბენიამინოვი: 10—12 ს. ყურისა ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

მ. ბ. ბეგლარიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. ბ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი აბავშვთა და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **ო. ბ. ტერ-დავიდოვა** 1—2 ს. საბავშვო და ქალების ავადმყ.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

მ. ბ. ბეგლარიანცი: 6—7 საათ.

რჩევა-დანიშვნა 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სანკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ა. ნაგასარდიანი.**

1004

ს. ა. გრიაზნოვი

სხვა მასწავლებლებთან ერთად

ამზადებს

გიმნაზიის, რეალურ ტ კომერციულ სასწავლებლის დაბალ, საშუალო და მაღალ კლასებისათვის, სამხედრო და მიწის-მზომლის სასწ. პირველ კლასისთვის და სხვა და სხვა მოწმობებზე. უკვე შემდგარია ჯგუფი გიმნაზიის მე-6 და მე-7 კლასისთვის და კომერც. მე-6 კლას. მარიამობისთვის ეგზამენისათვის. იყვანს სრულ პანსიონზედაც. **ვერა,** იზმაილოვის შესახვ., ბელინსკ. ქუჩიდან № 3, მესამე სართული. 43

იყიდება

ვერაზე, სომხების სასაფლაოს ახლოს, 112 ოთხკუთხი საჟენი **მიწა** ორი ქვითკირის ოთახით და სამზარეულოთი.

პირობების გაგება შეიძლება ამ მისამართით: ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 6. მკერავ ივ. სვანიძესთან. 112

სამშობიარო თავშესაფარი თუხარელისა

გადავიდა საკუთარ სახლში, გოლოვინის პროსპექტის ახლოს, ვოდოვოზნის შესახვევი № 8. მიიღება მშობიარეთა ყოველთვის დღე და ღამე, საამბულატორიო მიღება ავადმყოფებისა, მასსაჟი და ყვავილის აცრა საღამოს 4 ს.-დან 5 ს.-მდე. 1511

საჭიროა

ქართველი ცოტა შეგნებული **ქალი,** უმაწვილებისათვის **ქართული ენის გასაკვეთად.** შეიძლება ხნიერიც. მისამართი: ყარსი, ვოენსკი ნაჩალნიკი იოსებ ზურაბის ძე ოქროპირიძე. 106

უფლებიანი **საკაჭრო სკოლა** **უფლებიანი** და

საგუღჯალტრო კურსები

ივანე ზაქარიას ძე ტერ-სტეფანოვისა

გადავიდა ახალსა და უფრო ფართო შესაფერ ბინაზე,

მიხეილის ქუჩა, სახლი ჭავჭავაძისა № 36.

კურსებზე პირველ ჯგუფთან მეცადინეობა სწარმოებს ნაშუადღევის 3 საათიდან, მეორე ჯგუფთან—საღამოს 7 საათიდან. გამოცემული სახელმძღვანელოები **მიწერ-მოწერით ბულმალტერიის შესასწავლად.** 83

თეგზის მრეწველნი

ძმ.

ძეგველოვები.

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ. №№ 9.

ტელეფონი № 712.

განყოფილება

ავლაბარში

ფოსტის განყოფილების ძველ, საკუთარ სახლში.

იყიდება

იმავე ხარისხის

საქონელი,

როგორც პუშკინის ქუჩაზე.

ტფილისი, სტამბა „შრომა“ მუხრანის ქუჩა.